

Møte onsdag den 20. mai 2015 kl. 10

President: Ole mic Thom messen

Dagsorden (nr. 74):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Den innkalte vararepresentanten for Hordaland fylke, Astrid Aarhus Byrknes, har tatt sete.

Representanten Kirsti Bergstø vil fremsette et representantforslag.

Kirsti Bergstø (SV) [10:00:38]: På vegne av representanten Karin Andersen og meg selv har jeg den glede å fremme et forslag om barnefattigdom.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:00:59]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter da med første spørsmål, fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:25]: For første gang er arbeidsledigheten over 4 pst. Det er alvorlig for den enkelte, og det er alvorlig for samfunnet. Arbeidsledighet er sløseri med vår mest verdifulle ressurs, og arbeid til alle er og har alltid vært Arbeiderpartiets jobb nr. 1.

Regjeringens anslag i revidert nasjonalbudsjett er at ledigheten vil stabilisere seg på dagens nivå. Det er ikke et betryggende anslag. 112 000 er ledige, og tallet stiger. All erfaring tilsier at vi må bekjempe ledigheten før den rekker å stige til uakseptable nivåer.

Håndteringen av den stigende ledigheten forteller historien om en regjering på etterskudd. Vi så den samme langsomheten i sene og mangelfulle tiltak for å avhjelpe kommunenes pressede økonomi, der seks av ti skoleledere nå meddeler at de sier opp lærere. Vi ser en regjering på etterskudd overfor den økende ledigheten. Ingen kan holde en norsk regjering ansvarlig for at oljeprisene faller. Vår kritikk retter seg mot passivitet og valg av gal strategi over lang tid, ikke minst fravær av en aktiv næringspolitikk. Slik politikk har virket før. Da lavkonjunkturen traff etter finanskrisen i 2008, klarte vi å holde Europas laveste ledighet på grunn av tilpasset økonomisk politikk, men også gjennom en aktiv næringspolitikk for å skape flere arbeidsplasser.

Den omstillingen Norge trenger, krever aktiv handling – mer enn de store og usosiale skattekuttene som ikke har noen påviselig effekt på aktiviteten, men synes å være regjeringens viktigste strategi. Til nå mangler denne regjeringen en ambisjon for hvordan næringspolitikken skal bidra til økt sysselsetting. Den stortingsmeldingen vi laget for en næringspolitikk for omstilling, ble lagt i skuffen. Ingen ny er kommet i stedet. Hvorfor har ikke regjeringen benyttet anledningen til å ta noen nye næringspolitiske initiativer i det reviderte budsjettet?

Statsminister Erna Solberg [10:03:23]: Ikke for å drive med flisespikkeri, men jeg er helt enig i at det nivået vi har på arbeidsledigheten i dag, er for høyt – altfor høyt – og vi bør for fremtiden absolutt ha ambisjon om at arbeidsledigheten skal være lav. Det er grunnleggende urettferdig og grunnleggende vanskelig for en familie å leve i den usikkerheten det å miste jobben er. Vi har i perioder hatt arbeidsledighet på over 4 pst. før. Det er en stund siden, men vi har vært der tidligere.

Det regjeringen har gjort, er fra dag én å forberede og arbeide med en endring i norsk økonomi, som vi over lang tid så ville komme. Vi ville ha en situasjon med lavere investeringstakt i olje- og gassnæringene. Vi visste at årene 2013 og 2012 kunne være blant de høyeste på olje- og gassinvesteringer. En av de største utfordringene vi hadde overfor den forrige regjeringen, var: Hvordan jobber vi med konkurransekraften på lang sikt? Derfor har regjeringen vært opptatt av den omstillingen, ikke bare i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett, men fra revideringen av budsjettet som ble lagt frem høsten 2013. Vi har nå rekordhøy investering i infrastruktur, og derfor er det første gang vi ikke har en økning i, men faktisk en nedgang i etterslepet på veivedlikehold og vedlikehold på tog – noe som faktisk bidrar til sysselsetting i den sektoren. Derfor planlegger vi nå ekstraordinært mye for å sikre at vi har veiprosjekter i årene fremover. Derfor sørger vi for bedre rammebetingelser rundt norsk næringsliv på skatte- og avgiftssiden. Derfor sørger vi for bedre rammebetingelser for fornybarsektoren under denne regjeringen – noe den forrige regjeringen ikke gjorde – nettopp for å få realisert de store prosjektene som skal til for at vi skal kunne videreutvikle. Å si at vi bare mangler en pakke i revidert nasjonalbudsjett når hele regjeringens arbeid nettopp har dreid seg om konkurransekraft, blir egentlig å komme veldig sent fra Arbeiderpartiets side.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:30]: Ikke for å drive flisespikkeri, men dette var en interessant beretning om infrastruktur og andre tiltak – og ikke noe svar om næringspolitikken. Og det er symptomatisk, for det er ingen aktiv næringspolitikk å fortelle om.

Det andre spørsmålet det er naturlig å følge opp med her, er vente-og-se-holdningen i forhold til arbeidsmarkedet: Regjeringen burde ha lyttet i fjor til stemmene, partene i arbeidslivet, som advarte og innstendig ba om reversering av endringene i permitteringsregelverket allerede ved behandlingen av revidert budsjett for ett år siden. Nå kommer det endringer, men de kommer mer enn ett år for sent.

Antall tiltaksplasser er noe av det samme: Vi foreslo i fjor å øke antall plasser, når vi så den utviklingen som var på gang. Nå sier regjeringen at de vil øke antall plasser med 1 000. Det er bra, og vi vil støtte det, men med vårt opplegg kunne vi altså hatt 3 000 flere tiltaksplasser allerede i januar.

Spørsmålet mitt er da: Hvis ledigheten skulle fortsette å stige, eller holde seg på dette nivået: Hvilke tiltak i arbeidsmarkedet ser statsministeren for seg for å møte den utviklingen – med tanke på dem som opplever den vanskelige situasjonen det er å miste jobben eller bli permittert?

Statsminister Erna Solberg [10:06:35]: Jeg synes det er interessant hvis Arbeiderpartiet mener at økte bevilgninger til veivedlikehold og togvedlikehold ikke har en virkning i arbeidsmarkedet. Det var et stort og viktig tiltak i tiltakspakken til den forrige regjeringen, i 2009. Når vi gjør det, har det altså ingen betydning.

Det er også interessant å spørre: Hva er en aktiv næringspolitikk for en regjering fra Arbeiderpartiet, hvis det ikke er å satse på bedre infrastruktur, hvis det ikke er å satse på forskning og utvikling, hvis det ikke er å satse på alle de forskningsnære og bedriftsnære områdene, slik som denne regjeringen har gjort: BIA, FORNY 2020, klima- og miljøteknologifondene – hele den rekken. Det er jo det som skaper omstilling og de nye arbeidsplassene.

Hva er egentlig aktiv næringspolitikk? Er det å lage spesielle subsidieordninger for enkelte næringer? Vi bidrar til det som skaper de solide nye arbeidsplassene, bidrar til at vi har en mer robust norsk økonomi, og vi bidrar med tiltak som i dag skaper større aktivitet, nettopp innenfor veivedlikeholdssektoren, innenfor togvedlikeholdssektoren. Derfor virker det både på kort og på lang sikt, og det er påfallende ... Nå har jeg ikke mer tid, så da tar jeg det i neste replikk, tror jeg.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Dag Terje Andersen.

Dag Terje Andersen (A) [10:07:53]: Det skal bli anledning til å svare på spørsmålet fra representanten Gahr Støre. For snart et år siden hadde vi her i salen en interpellasjonsdebatt der jeg stilte spørsmål til statsministeren nettopp om situasjonen på arbeidsmarkedet. Da sa statsministeren at hun skulle følge situasjonen nøye. Alt da så vi utfordringer på arbeidsmarkedet, men lite handling fra regjeringa. Siden den gangen har regjeringa fortsatt å overse utfordringene, selv om de selv har varslet økt ledighet. I statsbudsjettet for i år overså regjeringa arbeidsgivernes og arbeidstakernes ønske om bedre permitteringsregelverk, flere tiltaksplasser og en mer aktiv næringspolitikk. De advarslene ble altså ikke hørt. I går var det de 300 ansatte i Rolls-Royce som mister jobben, som var temaet. Da var statsministerens svar fortsatt at hun skal følge situasjonen nøye.

Da blir spørsmålet mitt: Når skal vi få se noe mer aktivt enn at statsministeren sier hun skal følge situasjonen nøye?

Statsminister Erna Solberg [10:09:00]: Revidert nasjonalbudsjett er nettopp et svar på den situasjonen som vi følger nøye. Derfor har vi sagt, som vi har sagt hele tiden, at hvis arbeidsmarkedet endrer seg, vil vi også endre permitteringsreglene. Permitteringsreglene er et godt instrument å bruke opp og ned, slik arbeidsmarkedet er, for i visse perioder må man bidra til omstillingen sånn at man ikke låser arbeidskraft inne og nye vekstbedrifter ikke får arbeidskraften. I andre perioder er det viktig å sørge for at man, når det ikke er nye arbeidsplasser som står der, kan ha kompetanseheving og ha tilknytning til de bedriftene som er.

Men det er et grunnleggende spørsmål som jeg synes Arbeiderpartiet må begynne å svare på i debattene rundt disse spørsmålene: Hva er deres alternativer? Er det bare litt flere arbeidsmarkedstiltak? Vi har økt antallet arbeidsmarkedstiltak. Men i fjor sa Arbeiderpartiets finanspolitiske talsmann at vi viste manglende måtehold med det budsjettet vi la frem, og foreslo 2 mrd. kr mindre og en litt lavere budsjettimpuls. Er det sånn at man fortsatt mener at det budsjettet holder, eller vil man nå øke budsjettimpulsene og dermed stimulere norsk økonomi mer?

Dag Terje Andersen (A) [10:10:02]: Får jeg anledning til å svare på det?

Presidenten: Nei. Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgingssspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:10:13]: Jeg vil takke statsministeren for gode svar.

Det er helt opplagt at det er mange virkemidler som er viktige for å styrke mulighetene for å skape bedrifter og trygge arbeidsplasser. To viktige grep i budsjettet er Mechatronic Innovation Lab, som er et laboratorium som kan teste ut piloter, slik at arbeidsplassene utvikles og forblir i Norge. Et annet er at regjeringen har varslet at den vil sette ned elavgiften for grønne datasentre, som kan bidra til en enorm verdiskaping i Norge – og ikke bare i landene rundt oss – slik at vi er konkurransedyktige.

Det er likevel en alvorlig situasjon vi går inn i. En ser dystre utsikter, hvor det kan bli mange arbeidsledige. Derfor har Kristelig Folkeparti vært opptatt av at vi i slike situasjoner må bruke virkemidlet med tiltaksplasser, for å gi hjelp, bistand, utdanning og arbeidstrening både til dem som er ledige, og også til mennesker som har nedsatt arbeidsevne og trenger ekstra hjelp. I fjor fikk vi inn mer, men 200 mill. kr ble ikke brukt, og i revidert varsler regjeringen at 100 mill. kr av de pengene som ikke ble brukt i fjor, trekkes tilbake. Hvorfor vil ikke statsministeren heller bruke dem på flere tiltaksplasser?

Statsminister Erna Solberg [10:11:20]: Vi øker antall tiltaksplasser i revidert nasjonalbudsjett i det ordinære arbeidsmarkedet, der arbeidsledigheten nå kommer. Så er det da en propp i Nav når det gjelder å få nok tiltak på de andre områdene, og da er tiltaksplasser viktige. Og jeg er enig i at det er viktigst for dem som er svakest i arbeidsmarkedet, for det er de som trenger kompetansepåfyll.

Mange av dem som blir ledige nå, kommer med høy kompetanse og trenger å se en ny jobb. Og det er klart at for ingeniører som blir ledige, som har jobbet med store oljeanlegg, er det faktisk viktigere at vi nå har rekordhøye investeringer i samferdsel, og at vi etterspør flere ingeniører til å bygge de store, flotte broanleggene vi har tenkt å bygge på Vestlandet, f.eks. Sotrabroen, som vi nå forsøker med penger på OPS-prosjektet, som vil gjøre at etterspørselen etter den typen arbeidskraft øker. Derfor er vårt budsjettopplegg godt tilpasset; det er tilpasset den typen arbeidsledighet vi ser fremover. Men vi klarer ikke å produsere flere arbeidsmarkedstiltak for de svakeste enn det Nav faktisk klarer å etterspørre og lage.

Presidenten: Geir Pollestad – til oppfølgingsspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:12:32]: Fra dag én har regjeringen drevet en sentraliseringspolitikk. En rekke plasser i Norge opplever, i tillegg til nedgang i sysselsettingen og nedgang i økonomien, at statlige arbeidsplasser flyttes vekk. Det pågår store sentraliseringsprosesser i Innovasjon Norge og i Fiskeridirektoratet, nedlegging av politidistrikt og statliggjøring og nedlegging av lokale arbeidsplasser for skatteinnkreving. Listen er lang. Dette vil ramme mennesker mange steder i Norge svært tungt og er definitivt ikke flisespikkeri.

Senterpartiet krever at det foretas en samlet konsekvensvurdering av regjeringens sentraliseringspolitikk. Da vil både vi og innbyggerne få et samlet bilde av hvilke konsekvenser regjeringens sentraliseringspolitikk har for sysselsettingen på steder som Eigersund, Steinkjer, Måløy og Vadsø. Vil statsministeren ta initiativ til en slik samlet vurdering av konsekvensene som regjeringens sentralisering har for arbeidsmarkedet i ulike lokalsamfunn i landet?

Statsminister Erna Solberg [10:13:35]: Vi følger nøye med på konsekvensene av de ulike typer prosesser vi har, og flere av de prosessene som nå nevnes, er jo ikke prosesser som politisk er ferdigbehandlet. Å legge til grunn de ulike etatenes forslag til fordeling av arbeidsplasser, er ikke å si hva regjeringen gjør. Regjeringen har altså ikke besluttet noe. Og jeg tror vi kommer til å få gode nyheter for mange distriktsarbeidsplasser, også knyttet til det samarbeidet vi har med samarbeidspartiene på Stortinget, f.eks. når det gjelder Fiskeridirektoratets arbeidsplasser – på samme måte som regjeringen ikke fulgte Mattilsynets anbefalinger om regionstruktur, men valgte f.eks. å opprettholde regionkontoret på Sortland, gjennom en politisk beslutning, fordi vi mener at det er riktig plassering av arbeidsplassene.

Senterpartiet driver nå og forskutterer beslutninger på mange områder der regjeringen ikke har besluttet noe. Jeg mener at vi skal passe på hvor vi plasserer arbeidsplasser. Det skal gjøres på basis av at det skal være gode tjenester, men arbeidsplasser skal selvfølgelig primært plasseres der det er behov for dem, hvis de kan fylles med gode, kvalifiserte søkere.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:14:53]: Det er sjølvsagt urovekkjande at arbeidsløysa stig, og ho ville ha stige endå meir viss det ikkje var for alle arbeidsinnvandrane som no forlét Noreg. I ein slik situasjon er det sjølvsagt viktig kva profil ein legg an på det reviderte nasjonalbudsjettet. I forslaga frå regjeringa aukar ein den offentlege utgiftsveksten frå 2,3 pst. til 2,8 pst., som er betydeleg over veksten i økonomien elles, som er anslått til å vere under 1,5 pst.

Når ein legg opp til den typen utgiftsvekst, må ein føresetje at det i det minste bidreg til å skape nye arbeidsplassar og til omstilling. Det vi ser blir prioritert, er tiltaksplassar og rausare permitteringsreglar.

Kva tiltak i revidert nasjonalbudsjett bidreg til å skape dei nye, grøne arbeidsplassane, som statsministeren har lova?

Statsminister Erna Solberg [10:15:50]: Jeg har lyst å minne om at hovedgrunnen til at de offentlige utgiftene vokser mer enn veksten for øvrig, er et fall i veksten.

Den andre hovedgrunnen er at man i budsjettforliket som de fire partiene inngikk på Stortinget, reduserte en del av skattelettelsene og økte de offentlige utgiftene for å finansiere det. Så jeg tror Venstre skal være med og ta en del av æren for den økte veksten i offentlige utgifter gjennom det forliket vi har inngått sammen.

Basisen som ligger i budsjettet, er hoveddelen av det som bidrar til at vi skal få flere grønne arbeidsplasser. Det er alle de økningene vi har lagt inn på de næringsrettede forskningsområdene, til Klimateknologifondet og til Miljøteknologiordningen. I tillegg ligger det i revidert nasjonalbudsjett f.eks. bedre rammebetingelser for datasentraler for fremtiden.

Vi har lagt opp til et revidert nasjonalbudsjett som skal bygge på det budsjettet og det budsjettforliket vi har, og ikke ha mange nye tiltak, for vi mener at budsjettet som ligger i bunnen, er et godt budsjett – også for det grønne skiftet.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [10:17:08]: I tidlegare tider med auka arbeidsløysa har ofte ulike regjeringar valt å auke kapasiteten i høgare utdanning. Det har vore eit viktig verktøy: Det dempar arbeidsløysa, gir folk moglegheta til å skaffe seg ny kompetanse og gir samfunnet eit verktøy for å møte viktige kompetanseutfordringar. Vi har eit prekärt behov for folk med kompetanse til den grøne omstillinga av Noreg, og vi har eit stort behov for folk med kompetanse innanfor helse og utdanning framover. Stadig fleire ungdomar søkjer seg til nettopp desse utdanningane, utan å få plass, så kvifor ikkje auke kapasiteten på desse felt?

Den einaste auken denne regjeringa foreslår, er 24 studieplassar innan petroleumsfag, nærmare bestemt djup-

vassteknologi. Kvifor er akkurat desse 24 studieplassane den einaste auken frå regjeringa?

Statsminister Erna Solberg [10:18:11]: Det er helt riktig at det å tilby mer utdanning kan være et godt virkemiddel, men noe av det viktigste vi gjør, er å analysere hvilke behov den delen av arbeidskraften som nå blir arbeidsledig, har. Trenger den en ny utdanning for å gjøre noe annet? Trenger ingeniørene fra oljebransjen å utdanne seg til å bli sykepleiere? Nei, jeg tror ikke det. Jeg tror de trenger å være ingeniører i fremtiden, for vi vil i det lange løp fortsatt trenge ingeniører. Derfor får vi nå for første gang fulldekket behovene våre for ingeniører innenfor samferdselsetatene våre. Derfor opplever kommunene nå at de får nok bygningsingeniører, etter at byggekøen har økt.

Jeg er ikke sikker på at et tilbud om sykepleierutdanning til oljeingeniører er det som er svaret i dag. Tvert imot, det vil ikke bidra til det grønne skiftet. Det som virkelig bidrar til det grønne skiftet, er at vi nå utvikler nye arbeidsplasser. Derfor har denne regjeringen foretatt et takt-skifte – i motsetning til den rød-grønne regjeringen – for stimulering av næringsrettet forskning på de ordningene som bidrar til de nye arbeidsplassene, sånn at vi kan bruke den kompetansen som blir ledig, f.eks. på ingeniørsiden og IT-siden.

Presidenten: Rasmus Hansson – til oppfølgingsspørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [10:19:26]: Det vi står overfor, er begynnelsen på slutten for oljesektoren. Vi kan diskutere hvor fort eller hvor langsomt det skal gå, men vi vil måtte erstatte den sektoren med én eller flere andre sektorer. Da holder det ikke å skape nye arbeidsplasser gjennom å fortsette å bygge veier. Vi trenger å finne de nye ressursene, og vi trenger å finne de nye teknologiene som skal gi arbeidsplasser i en størrelsesorden som kan erstatte oljesektoren. Da vet vi at det er naturressurser vi må se på, og da vet vi at det er fornybar energi vi må se på. Miljøpartiet De Grønne har f.eks. foreslått at vi får en stor satsing på å utvikle vindkraft, som er den største ubrukte energiresursen vi har i Norge.

Spørsmålet er: Hvilke store, sektorpregede satsinger for utvikling av ny industri innenfor den grønne sektoren, som kan erstatte oljearbeidsplasser i stor skala, ser denne regjeringen for seg?

Statsminister Erna Solberg [10:20:29]: Ut fra den replikken tror jeg at jeg vil si meg grunnleggende uenig i en premiss – at vi bare skal lete i fornybarsektoren eller bare i naturressurssektorer etter hvor de nye arbeidsplassene skal komme. Jeg tror ikke at det er det vi først og fremst skal leve av i dette landet. Jeg tror det er kompetansen vi først og fremst skal leve av. Jeg tror f.eks. at det er innenfor helseteknologi og medisinsk forskning – mange ting som er spennende, og som vi driver mye med i Norge – at mange av de nye arbeidsplassene vil komme. Vi må ikke bli så blinde at vi fortsatt bare tenker at energi er det enes-

te Norge skal leve av – selv om denne regjeringen har gjort store ting knyttet til fornybar energi. Vi har laget bedre avskrivningsregler, som sørger for at vi får flere investeringer i dette i Norge, gjennom elsertifikatmarkedet vi har sammen med Sverige.

Vi har bidratt ved påfyll av kapital til Statkraft, som gjør at det er større sannsynlighet for at vi kan realisere noen av de store vindparkene som er planlagt. Det var nødvendig og er blant de offensive grepene regjeringen gjør, for å ha nettopp den typen næring i Norge også fremover.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:21:48]: Alkohol er en del av vårt samfunn og, etter hvert, også en del av norsk arbeidsliv – til glede for noen og en kjempeutfordring for andre.

Mellom 50 000 og 150 000 unger vokser opp med et alkoholproblem i familien og gruer seg til 17. mai, jul, påske, pinse – ja, hver helg, sågar hver dag. Verden blir helt annerledes når mor og far drikker. Angsten og utryggheten vokser hos de små. Hver misbruker har i gjennomsnitt tre personer rundt seg som blir skadelidende. Dette gjelder mange.

De som har et misbruk, trenger behandling, omsorg og ettervern. Dette er noe som regjeringen, sammen med sam arbeidspartiene, prisverdig har løftet fram. Det er en etterlengtet og nødvendig satsing.

Men alkoholrelaterte problemer er ikke bare knyttet til storforbrukerne. Det er ingen klar grense mellom misbruk og bruk, mellom skadelig og ikke skadelig alkoholforbruk. Kristelig Folkeparti mener at det er mye god virkelighetsbeskrivelse i den nye framlagte folkehelsemeldingen Mestring og muligheter, men savner gode alkoholpolitiske tiltak. I meldingen påpekes det at alkoholomsetningen har økt med 35 pst. på ti år. Den store gruppen med moderat alkoholforbruk er de som forårsaker mest skade, sykdom og jobbfravær. Alkoholmisbruk har store kostnader for enkeltmennesker, samfunn og arbeidsliv.

Det er mer effektivt å forebygge enn å behandle. Kristelig Folkeparti har nettopp lagt fram gode, offensive forslag om god alkoholpolitikk. Vil regjeringen slutte seg til Verdens helseorganisasjons mål om å redusere skaden med 10 pst. innen 2025? Vil regjeringen fortsatt jobbe for en solidarisk og restriktiv alkoholpolitikk som virker inn i folkehelsepolitikken og folkehelsearbeidet, og nå målet om 10 pst. skadereduksjon innen 2025?

Statsminister Erna Solberg [10:23:52]: Jeg har lyst til å begynne med å si at jeg er helt enig i at en av de viktige fokuseringene vi må ha i ruspolitikken, er konsekvensene for barn, konsekvensene for familien rundt den som misbruker alkohol.

For det første vet vi at det gir store skader – store følelsesmessige skader, store psykiske problemer. Kanskje har vi altfor lenge valgt å behandle bare den ene som har et misbruk, og ikke sett hele familien i en sammenheng. Det må vi bli flinkere til. Det er blant de – synes jeg – brede-

re strategiene som det legges opp til innenfor behandlingsinnsatsen.

Vi øker nå midlene til rusomsorg i Norge betydelig. Vi har bl.a. varslet om – i den kommuneproposisjonen som ligger til behandling her – 400 mill. kr til kommunenes inntekter, som skal styrke tjenestene til personer med rusproblemer. Det gjelder selvfølgelig først og fremst å hjelpe de enkelte, men her vil det også være rom for kommuner og andre som kan jobbe med større og bredere støttetiltak.

Vi har en ambisjon om å redusere alkoholforbruket i Norge. Vi har en ambisjon om at vi skal redusere skadene knyttet til dette, og vi har sagt i den plattformen denne regjeringen styrer på, at hovedgrepene i ruspolitikken og i alkoholpolitikken skal ligge fast.

Så er det slik at alkohol også er en del av det sosiale livet vi har i Norge. Jeg mener vi kan være moraliserende når det gjelder mange folks alkoholforbruk. Jeg tror ikke vi kan regne med at vi klarer å fjerne det, men jeg tror vi skal jobbe mye mer for å lage alkoholfrie tidspunkter og alkoholfrie områder, særlig der hvor barn er til stede, slik at voksne også tenker over hvordan deres alkoholforbruk påvirker barna rundt seg.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:25:51]: Jeg takker for svaret, og konstaterer samtidig at Kristelig Folkeparti nok opplever at en del endringer i norsk alkoholpolitikk i sum har utfordret hovedlinjene i norsk alkoholpolitikk. Regjeringen har samtidig prisverdig løftet fram fritt behandlingsvalg for dem som sliter med rus og psykiske problemer i spesialisthelsetjenesten. Så er det sånn at pasienter som er i kommunene og som ønsker noe annet enn spesialisthelsetjeneste, som kanskje ser for seg et opphold på et ideelt tilbud som f.eks. Blå Kors eller Frelsesarmeen, får nei fra kommunen fordi kommunen ikke får refusjon fordi det blir et dyrere tiltak.

Hvordan vil regjeringen sikre at kommunene ikke bevisst nedprioriterer gode behandlingstilbud som pasientene selv ønsker, når de er en del av kommunen?

Statsminister Erna Solberg [10:26:55]: Når vi tilfører kommunene mer penger til nettopp arbeidet med rusrehabilitering, blir det større mulighet for den enkelte som ikke er innenfor spesialisthelsetjenesten, til å få et bedre oppfølgingstilbud og annet, og for å lage mindre hull mellom tilbudene. Noe av det rusmisbrukerne selv sier til oss veldig tydelig, er at vi kaster vekk mye penger på denne sektoren fordi det er for mange hull mellom de ulike kjedene.

Vår utfordring må da være å sørge for at kommunene er med på den planen. Jeg tror ikke at det skal gjøres bare gjennom øremerkede ordninger eller å vedta retningslinjer over hodet på kommunene. Jeg tror faktisk på de engasjerte kommunepolitikere. Jeg tror på alle KrF-ere rundt omkring i kommunestyrene som slåss for et bedre rustilbud også der. Jeg har selv opplevd som kommunestyrerepresentant at engasjementet for en god politikk på disse områdene faktisk blir mye større hvis det er et eget initiativ enn hvis staten skal detaljstyre alt. Jeg tror litt på engasjerte kommunepolitikere.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Line Henriette Hjemdal.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:28:09]: Jeg er veldig glad for den inngangen som statsministeren tar for å se på konsekvensene som alkoholmisbruk har både for barn og for andre i familien, noe som er veldig viktig.

Det er riktig at det ligger 400 mill. kr i kommuneproposisjonen som er til behandling her nå. Men i inneværende år har vi også lagt på plass penger. Det er en øremerking på 100 mill. kr til rusomsorg i kommunene og til kjøp av flere plasser fra ideelle aktører.

I Østfold er det et mangfold av ideelle aktører – Frelsesarmeen, Phoenix Haga, Origosenteret, Blå Kors og Evangeliesenteret, for å nevne noen. Da jeg var på Evangeliesenteret på mandag og møtte dem der, sa de at de hadde kontaktmøter med kommunene, og østfoldkommunene visste ikke at det fantes midler som var øremerket til dette formålet i inneværende år. Hvordan vil statsministeren ta initiativ til at kommunepolitikere, som er engasjert, vet det og kan søke innen fristen?

Statsminister Erna Solberg [10:29:13]: Det er fullt mulig at vi må jobbe mer med å informere kommunene om de ulike øremerkede ordningene. Det er også sånn at for noen øremerkede ordninger, er det en utfordring at det oppleves som et byråkrati å søke på dem. Derfor har vi valgt å plassere de 400 mill. kr på en synbar overføringsmekanisme, men ikke øremerke dem. Det er vårt forslag til Stortinget nå. Da vil de ligge i kommunene, og det vil være synlig hvor mye som er gitt til den enkelte kommune gjennom den tildelingsmetoden. Det betyr at man lokalt kan etterspørre om de brukes på den riktige måten.

Jeg er fullstendig klar over at det kommer til å bli en diskusjon i Stortinget om de skal være øremerket eller ikke, men det er noen kostnader ved øremerkede ordninger som man ikke skal glemme, som går på byråkrati, og som gjør at en del kommuner vegrer seg for å søke, særlig hvis det er små tiltak. Derfor tror jeg kanskje at vi skal være flinkere til å tro på de lokale politikere og det engasjementet de har, ved å tilføre disse pengene på den måten vi gjør nå, fremfor å øremerke for mye i detalj.

Presidenten: Ruth Grung – til oppfølgingsspørsmål.

Ruth Grung (A) [10:30:25]: Arbeiderpartiet til liks med Kristelig Folkeparti er veldig glad for at regjeringen er så tydelig i folkehelsemeldingen på sammenhengen mellom alkohol og folkehelse. Men vi savner en like sterk tydelighet når det gjelder tiltak for å forhindre og redusere alkoholskadene.

Det viser seg at alkoholpolitikken er et av de mest gjennomregulerte områdene vi har. Men samtidig har vi påfallende nok veldig lite god statistikk om konsum og konsekvensene av alkoholbruk. Da kunne vi med større tydelighet sett konsekvensene av taxfree-salget og hva det har hatt å si for folkehelsen. Det samme kunne vi ha sett med at en større og større del av alkoholomsetningen nå skyves over til uregulert salg. De folkevalgte ville også –

som statsministeren framhevet – ha fått et bedre instrument til å følge opp det lokale arbeidet.

Hva vil statsministeren gjøre for at vi skal få en bedre og mer enhetlig alkoholstatistikk, nasjonalt og kommunalt, for å styrke kunnskapsgrunnlaget for det forebyggende helsearbeidet?

Statsminister Erna Solberg [10:31:34]: Jeg er helt sikker på at vi kunne hatt bedre statistikk på disse områdene. Jeg tror ikke vi har grunnlag for å si at det er mer uregulert kjøp og salg av alkohol nå enn det var tidligere. De sporadiske undersøkelsene som har vært gjort, har vist at det har vært ganske stort. Tvert imot har en av effektene av å etablere polutsalg rundt omkring i landet vært at det har blitt mindre kreativ lokal produksjon og mindre smugling av alkohol i de områdene. Å slå fast at vi i dag forbruker mer fra andre kilder enn de lovlige, vet jeg ikke om vi har noe grunnlag for.

Det er også veldig vanskelig å spørre folk om de gjør ulovligheter, og dermed kunne få en ærlig statistikk over det. Jeg tror at det viktigste vi gjør, er ikke å lete etter statistikken. Det viktigste er faktisk at vi alle er normgivere for mindre alkoholbruk, særlig der barn er til stede.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål

Kjersti Toppe (Sp) [10:32:46]: Regjeringa har gått grundig til verks og liberalisert felt etter felt på alkoholområdet etter valet. Taxfree-kvotane har auka, opningstida for Vinmonopolet er liberalisert, reklameforbudet skal mju-kast opp, og ein har sagt nei til å innføre innhaldsmerking av alkohol. I morgon vil Stortinget vedta normerte reglar for kontroll og sanksjonar for skjenkeløyve som inneber at storbyane i Noreg skal verta pålagde eit system der skjenkeløyvet skal verta vanskelegare å mista samanlikna med dagens praksis. Ein skal kunna skjenka fleire mindre-årige og fleire overstadig rusa utan at løyvet vert inndratt.

Korleis statsministeren kan meina at dette er ein politikk som vil minimera skadeleg alkoholforbruk, er veldig uforståeleg. Eg vil gjerne ha eit svar frå statsministeren om det.

Statsminister Erna Solberg [10:33:47]: Jeg er ikke enig i at vi har liberalisert felt etter felt, og jeg synes det er alltid like påfallende å høre hvor moralsk forarget rødgrønne politikere er over at vår regjering har gjort en liten endring i taxfree-ordningen, mens de samtidig roste seg selv for å gjøre en annen endring i taxfree-ordningen i 2006. Da var det til det beste for folk – nå er det til det verste for folk. Jeg tror at det er bedre å være moralsk forarget over seg selv enn over andre.

Å lage nye regler knyttet til kommunenes behandling dreier seg om rettssikkerhet, og det dreier seg om faktisk prøving i retten av de sakene vi har hatt fordi de gamle reglene ikke var rettssikre nok. Vi oppjusterer lovverket knyttet til det.

Så har vi vært opptatt av at det skal være en viss forutsigbarhet, og at det ikke skal være for byråkratisk for dem som er næringsutøvere på dette området. Det er fullt

mulig for norske politikere å gjøre endringer i alkoholpolitikken og til å ha en lokal alkoholpolitikk slik som den er forankret, men det må også være en rettssikkerhet for dem som selger. Det har vi fått påpakning om at det ikke er, og da må vi gjøre endringer. Stortinget må også sørge for rettssikkerhet.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [10:35:07]: I morgen er jeg invitert til Høgskolen på Lillehammer og Østnorsk filmsenter på en filmpremiere. Filmen handler om å være barn som er pårørende av rusavhengige. Det er en film som regjeringen og samarbeidspartiene har gitt tilskudd til, og som jeg tror gir et svært nyttig verktøy til de barna som opplever å komme i denne situasjonen. De får et språk og en forståelse. Det er barn som er pårørende, det er Sykehuset Innlandet, og det er flere aktører som har vært involvert i det prosjektet.

Samtidig jobber mange kommuner regionvis i Oppland med småbarnsmødre som har en rusutfordring. Det de mødrene opplever, er at de må banke på 16 dører for å få hjelp, så vi står også overfor noen strukturelle utfordringer med å gi hjelp til dem som er rammet i den situasjonen.

Vi har om lag 150 Familiens hus, og vi har 428 kommuner. Spørsmålet er: Når satser regjeringen på å etablere flere Familiens hus i kommunene?

Statsminister Erna Solberg [10:36:16]: Regjeringen har annonsert at vi skal legge frem en opptrappingsplan for rusomsorgen. I den sammenhengen mottar vi nå masse innspill, og vi inviterer til innspillsmøte. Det skal også de fire partiene som står bak samarbeidsavtalen, arrangere til uken – et innspillmøte med alle for å høre hva vi skal gjøre av forbedringer.

I forbindelse med den handlingsplanen tror jeg nettopp at man må se på hvordan vi sikrer barn i en slik situasjon, hvordan vi sikrer hele familier, og hvordan vi sikrer kvaliteten. Det er viktig med mer rusomsorg og flere tilbud. Det er også viktig å fokusere på at de tilbudene vi gir, faktisk gir kvalitet. Vi vet det betyr at de må ha en viss lengde, at man må se hele livssituasjonen til en rusmisbruker for å få det til, og man må se de pårørende sammen.

Jeg regner med at svarene på dette vil komme når vi er ferdig med behandlingen av den handlingsplanen og den opptrappingsplanen som skal komme, hvor det vil være rom for – også innenfor disse pengene som kommunen nå får overført – å etablere mange flere av denne typen tiltak.

Presidenten: Rasmus Hansson – til oppfølgings-spørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [10:37:32]: Det er godt at det er bred enighet om å treffe økte tiltak for å redusere alkoholskader i Norge. Et av de virkemidlene som er godt etablert her i landet, er vinmonopolordningen, som er med på å regulere omsetningen av alkohol, fordi tilgangen til alkohol opplagt er en svært viktig faktor i dette proble-

met. Så har vi samtidig plassert en kjempediger gjøkunge midt oppe i det reiret, som heter taxfree-omsetning av alkohol. Den øker veldig raskt, den øker tilgangen til og bruken av alkohol og truer vinmonopolordningen direkte i tillegg til at det er subsidiering av klimafiendtlige flyreiser. Hvordan vil statsministeren forklare at man opprettholder en slik ordning som undergraver andre alkoholpolitiske virkemidler?

Statsminister Erna Solberg [10:38:24]: Taxfree-ordningen og vinmonopolordningen har levd side om side i uminnelige tider uten at det har vært oppfattet som at de utfordrer hverandre. Også taxfree-ordningen er et regulert salg. Det at folk reiser mer, og flere derfor kan benytte seg av taxfree-ordningen, er en del av den velferdsutviklingen vi har i dag.

Regjeringen har ingen tanker om å fjerne taxfree-ordningen. Det ville også medføre en relativt stor utfordring knyttet til hvordan vi da skal sikre en del av de inntektene som vi nå har. Den bidrar til at distriktsflyplasser i Norge opprettholdes. Den er faktisk i dag en viktig inntektskilde også for den infrastrukturutviklingen som Distrikts-Norge er helt avhengig av.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Geir Pollestad (Sp) [10:39:22]: Regjeringen sier i havbruksmeldingen at en vil legge til rette for en forutsigbar vekst i lakseoppdrettsnæringen. Skal regjeringen lykkes med dette, er en helt avhengig av at kommunene legger til rette nytt areal for oppdrettsnæringen. For å få kommunene langs kysten med på dette må den som stiller areal, få sin rettmessige del av verdiskapingen. Senterpartiet ønsker derfor en arealavgift til kommunene.

I budsjettinnstillingen for statsbudsjettet 2014 ba et flertall på Stortinget om at arealavgiften skulle utredes, og at utredningen skulle være målrettet og konsentrere seg om hvordan kommunene skal få en langsiktig og stabil andel av verdiskapingen knyttet til havbruk. I revidert statsbudsjett sier regjeringen tvert nei til å gi kystkommunene en del av verdiskapingen gjennom en arealavgift. Med tanke på at regjeringen har hatt ett og et halvt år på seg til å utrede avgiften, er heller ikke begrunnelsen særlig imponerende. Det er hovedstadsbrillene og den kalde, finansdepartementale logikken som styrer regjeringens politikk, og regjeringen tar ikke inn over seg den virkeligheten som er langs kysten.

Så mitt spørsmål er: Hvordan skal regjeringen nå sitt mål om vekst i oppdrettsnæringen om ikke kommunene ser seg tjent med å stille areal til disposisjon?

Statsminister Erna Solberg [10:40:47]: Statsministeren har nå kommet opp i et dilemma, for statsministeren har ikke deltatt i regjeringens arbeid med spørsmålet om arealavgift, da jeg selv har vurdert at dette er innenfor forsiktighetsreglene for habilitet da min søster sitter i konsernledelsen i Marine Harvest, et av de selskapene som vil rammes betydelig av en slik avgift. Det betyr at det er vanskelig for statsministeren å svare i Stortinget på en sak som

statsministeren ikke deltar i den praktiske behandlingen av. På et generelt spørsmål om hvordan regjeringen skal bidra til mer vekst, kan jeg svare, men på et spesielt spørsmål som dreier seg om arealavgiften, har jeg altså erklært meg inhabil til å delta i den typen diskusjoner og har heller ikke deltatt i regjeringens arbeid med det spørsmålet.

Men jeg vil understreke at denne regjeringen har økt andelen som kommunene får, av f.eks. den avgiften som betales når man får en ny konsesjon, altså konsesjonsprisen. Det har vært blant de tingene som regjeringen har bidratt med, slik at kommunene skal være interessert i at det utstedes nye konsesjoner.

Geir Pollestad (Sp) [10:41:49]: Dette var litt underlig, for her får jeg et halvveis svar, men ikke et helt og fullt svar. Dette handler jo om kommunenes adgang til å ilagge en skatt, og det mener jeg at statsministeren bør ha et syn på.

Mitt spørsmål går videre på den manglende forutsigbarheten som er i det regimet som gjelder nå. I statsbudsjettet for 2015 ble vertskommunene forespeilet en inntekt på 540 mill. kr – uavhengig av hvem som betaler pengene. I revidert statsbudsjett får en beskjed om at to tredjedeler av de pengene blir det ingenting av, fordi konsesjonsprosessen ikke gikk som planlagt.

Heller ikke i havbruksmeldingen legger en opp til et forutsigbart system. En legger opp til et system der de kommunale skatteinntektene – og velferdstilbudet til innbyggerne – til kommuner som Frøya, Finnøy, Aure, Steigen, Bømlo og andre kystkommuner er avhengig av luse-nivået i laksemerdene.

Så jeg prøver igjen å spørre om statsministeren vil revurdere sitt standpunkt om å si tvert nei til å innføre en arealavgift, uavhengig av hvem som betaler den?

Statsminister Erna Solberg [10:42:59]: Jeg tror jeg skal oversende det spørsmålet til resten av regjeringen, så kan de sikkert finne et tidspunkt til å svare på om det vil være en revurdering fra regjeringens side. Jeg kommer ikke til å delta i den vurderingen, basert på at jeg ikke har gjort det når det gjelder arealavgiften.

Presidenten: Presidenten vurderer det dit hen at det er lite hensiktsmessig å bruke mer tid på dette spørsmålet, da statsministeren av gode grunner ikke vil gå videre med det. Da åpnes det heller for flere oppfølgingsspørsmål etter det siste spørsmålet, som Arbeiderpartiet gjerne har, der vi ofte bare har noen få oppfølgingsspørsmål. Derfor tar vi ut de resterende spørsmål fra spørretimen.

Da går vi videre til neste hovedspørsmål, som er fra Ola Elvestuen.

Ola Elvestuen (V) [10:44:00]: En av de store utfordringene verden står overfor, er å begrense den globale oppvarmingen. Akkurat når det gjelder klimaarbeid, er Venstre godt fornøyd med det samarbeidet vi har med regjeringen gjennom de budsjettavtalene vi har, og også med den enigheten vi har om målet om sammen med EU å redusere utslippene med 40 pst. fram mot 2030, og

vi ser fram til tiltak som skal gjennomføres for å oppnå det.

En annen stor internasjonal utfordring er å stoppe tapet av naturmangfold. Norge har underskrevet Nagoya-protokollen til konvensjonen om biologisk mangfold, kanskje den viktigste globale miljøavtalen siden årtusenskiftet. Den ble vedtatt i 2010, og man ble enig om 20 delmål som skal bidra til at tapet av naturmangfold stanses i løpet av ti år, og at tapet av naturtyper minst skal halveres. Nå har det gått fem år.

Ambisjonen for vern av natur er tallfestet til 17 pst. av landarealet og ferskvannsområder og 10 pst. av hav- og kystarealer. Et delmål sier at 15 pst. av de naturområdene som allerede er skadet, skal restaureres. Det er enighet om å legge om uheldige subsidier som bidrar til tap av naturmangfold. Man er enig om å ta vare på genetiske ressurser for matproduksjon og om at man skal bruke økosystemer i kampen mot klimaendringer.

På bakgrunn av disse globale målene skal hvert land sette sine egne nasjonale mål og utvikle nasjonale handlingsplaner for å sikre at målene følges opp. Da blir mitt spørsmål: Hvordan ser statsministeren for seg at hun skal lede arbeidet med å ivareta det norske naturmangfoldet, og hvilke tiltak kan vi forvente?

Statsminister Erna Solberg [10:45:42]: Vi arbeider nå med spørsmålet om vår oppfølging av denne konvensjonen og hvordan vi skal ivareta det biologiske mangfoldet, og spørsmålet om restaurering av områder. Noen av disse tiltakene går jo også hånd i hånd, f.eks. går restaurering av myr hånd i hånd med klimautfordringene. Vi har bevilget mer penger til økt kunnskap om natur, vi har vedtatt å oppføre noen nye arter og naturtyper på listen over prioriterte arter, bl.a. fjellreven og kystlynghei, og vi jobber med oppfølgingen som sådan. Vi ser på dette som et veldig viktig kartleggingsarbeid.

Jeg har lyst til å si at i mange saker kommer vi i en konflikt mellom utbyggingshensyn og kartleggingen av naturmangfold. Men det vi ser når vi kartlegger mer, er at det også faktisk gir grunnlag for lettere prosesser innen utvikling. Det at vi har gjort det kartleggingsarbeidet på et tidligere tidspunkt, gjør at det blir lettere å finne den riktige veien å gå gjennom de planene som foreligger.

Derfor er det viktig, og jeg sier at vi følger opp. Detaljene får vi komme tilbake til igjen når regjeringen har besluttet akkurat når vi kommer med det, og på hvilke områder.

Ola Elvestuen (V) [10:46:58]: Jeg takker for svaret. Kartlegging er viktig. Det er viktig for å kunne handle, men samtidig ligger vi etter på mange områder. Når det gjelder produktiv skog, er det fortsatt bare 2,7 pst. av den som er vernet. Når vi ser på vern av havområder, er det vel fortsatt bare 2,6 pst., mens det er et helt konkret mål innenfor Nagoya-protokollen om 10 pst. En ting er kartlegging, men langt viktigere er det å drive aktiv skjøtsel, for her må man ha en bevissthet ikke bare om hva man verner mot, men nettopp om hva man verner for. Da blir mitt spørsmål: Kan man forvente ikke bare en kartlegging og en beskri-

velse av situasjonen, men også en konkret handlingsplan, som man må få om klimaarbeidet, også når det gjelder det å redusere tap og ivareta naturmangfoldet?

Statsminister Erna Solberg [10:47:56]: For det første gjør vi handlinger nå. Vi har nettopp vernet mer skog, på Østlandet bl.a. Vi har vernet mer viktig skog innenfor Osloområdet for å sikre spesielle skogområder og verdier knyttet til det. Men før vi bestemmer hvilke handlinger vi gjør, må vi altså kartlegge godt nok hva vi skal verne, og på hvilken måte vi skal gjøre det. Vi er åpne for å lage en handlingsplan knyttet til dette, men det første vi må gjøre, er å ha kartlagt godt nok hvilke områder, og hva vi nå forplikter oss til.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgings-spørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [10:48:47]: Det er ei naturvernsak som har sett den norske og den internasjonale miljøørsla i fyr, og det er regjeringa si avgjerd om å tillate etablering av eit gruvedeponi i Førdefjorden. Desse planane har fått tydelege faglege motsegner frå Havforskningsinstituttet og frå Fiskeridirektoratet. Det er vel og bra at regjeringa, som statsministeren seier, vil løyve meir pengar til kunnskap om natur, men då bør ein jo også lytte til den kunnskapen når ein snakkar. Dette er ein nasjonal laksefjord som ein no skal dumpe millionar av tonn gruveavfall og kjemikaliar i kvart år. Etter ferdig prosess vil fjorddjupna vere halvert over eit område på 4 km². Saka er også klaga inn til ESA.

Korleis meiner statsministeren at denne avgjerda bidrar positivt til å nå dei internasjonale måla vi har forplikta oss til på dette området?

Statsminister Erna Solberg [10:49:48]: Det har vært gjort et grundig arbeid med å kartlegge konsekvensene miljømessig av å gi utvinningstillatelse i Engebøfjellet. Det har vært gjort med hensyn til både fiskeriinteressene og de øvrige miljøinteressene og konsekvensene det vil ha. Det man har konstatert, er at det vil kunne ha konsekvenser for to fiskearter i området, pigghå og blålange, der det vil ta litt lengre tid å nå de bestandsmålene som vi har satt for dem. Men utover det er jo opplevelsen at dette ikke vil gi større miljømessig påvirkning på forholdene. Det er det som er den miljømessige og den fiskerimessige vurderingen knyttet til dette. Basert på det har Klima- og miljødepartementet fastsatt strenge vilkår for utslippene og skal følge nøye med på dem, men vi mener at balansen mellom arbeidsplasser og miljø er til å leve med.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgings-spørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [10:51:09]: Takk til Venstre for å ha tatt opp et veldig godt spørsmål, for i tillegg til klimautfordringen er naturvern den andre viktige miljøutfordringen. Statsministeren har jo sørget for at vi ikke lenger har et miljøverndepartement. At ordet «miljøvern» er

borte fra departementets tittel, er i seg selv ikke så ille, verre er det at det også er blitt borte fra politikken. I sak etter sak ser vi at naturvernet taper. Det gjelder saken som det ble spurt om her i stad, men det gjelder også ulovlige forsøk på snøscooterkjøring eller to tredjedels kutt i skogvernet, som regjeringen foreslo i sitt budsjett.

For et halvt år siden ble statsministeren spurt i spørretimen om hun kunne nevne et par–tre eksempler på naturvernsatsinger som denne regjeringen har stått for. Da var svaret nei. Statsministeren kunne ikke nevne ett eneste eksempel på initiativ denne regjeringen hadde tatt. Derfor prøver jeg igjen: Kan statsministeren nå, etter snart to år, vise til et par eksempler denne regjeringen har hatt av store naturvernsatsinger?

Statsminister Erna Solberg [10:52:05]: Vi har oppført fjellreven på listen over prioriterte arter, og vi har oppført kystlyng på listen over prioriterte arter. Vi har i løpet av denne våren vernet flere skogsområder for å sikre dem for fremtiden.

Ja, det tar litt tid å komme med nye initiativ, men nå har vi faktisk gjort ganske mye praktisk på noen områder.

Det som er mitt spørsmål tilbake, er hvordan Arbeiderpartiet egentlig stiller seg til utvinningen i Engebøfjellet. Det er veldig greit for Arbeiderpartiet å kritisere, men i Sogn og Fjordane applauderer de det. Hva er Arbeiderpartiets standpunkt til dette? Er det bare kritikk man skal komme med, eller har man et standpunkt? Er man for eller imot disse arbeidsplassene? Hva mener Arbeiderpartiet om dette? Før valget skulle de rydde opp i snøscootersaken, hva mener de nå egentlig om det? Er de valgløftene de ga før valget til dem som var opptatt av snøscootere, helt vekk fordi de kan angripe oss i regjeringen?

Presidenten: Rigmor Andersen Eide – til oppfølgingssspørsmål.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [10:53:14]: I regjeringserklæringa står det:

«Den kloden vi skal overlate til våre barn skal være i minst like god stand som vi overtok den fra våre forfedre.»

Det er veldig bra sagt, men det krever at en følger opp i praksis. Dessverre er det mange eksempler på at regjeringa gjør det motsatte. Jeg kan nevne, som det er gjort tidligere her, sjødeponiet i Førdefjorden, flytting av iskanten, å tillate fornøyleseskjøring med snøscooter, søndagsåpne butikker, opphevelse av forbud mot blyhagl, dårligere miljøkrav til oljeomlasting i Bøkfjorden og økt oppdrett.

På hvilken måte mener statsministeren at regjeringa følger opp egne løfter om forvalteransvar og føre-var-prinsippet?

Statsminister Erna Solberg [10:54:03]: Jeg mener at vi hver dag følger opp det. Vi gjør det ved en aktiv klimapolitikk. Vi har fremmet overfor Stortinget forslag om og fått bred tilslutning til at vi skal ha ambisiøse mål mot 2030, og at vi skal gå inn i det såkalte EU-systemet for å realisere dette på en måte som gjør at vi både må ta egne

belastninger og bidra til at vår del av verden når ambisiøse mål knyttet til det. 2-gradersmålet er kanskje det absolutt viktigste for fremtidige generasjoner å møte.

Jeg mener ikke at økt oppdrett er et problem for fremtidige generasjoner. Jeg mener at oppdrett av fisk, som er en proteinkilde, er mer miljømessig og mer klimamessig riktig enn f.eks. kjøttproduksjon. Hvis mer av verdens produksjon av proteiner kommer fra fisk – og vi har en økning i verdens befolkning – vil det være mindre miljømessig fotavtrykk av det enn hvis protein skal hentes fra andre kjøttproteinkilder.

Presidenten: Heikki Eidsvoll Holmås – til oppfølgingssspørsmål.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [10:55:19]: Den 12. august 2013 sa Erna Solberg:

«Det trengs en ny giv i miljøpolitikken. Under dagens regjering har klassisk naturvern blitt nedprioritert.»

Det sa hun om den forrige regjeringen. Siden den gangen har regjeringen åpnet for sjødeponi i Førdefjorden, oljeomlasting i Bøkfjorden i strid med miljøfaglige anbefalinger, sjødeponi i Repparfjorden, ja til fornøyleseskjøring med snøscooter, ja til bly fra blyhagl i norsk natur. De vil flytte iskanten for å bore etter mer olje, og foreslo store kutt i skogvernet som heldigvis ikke ble vedtatt. Listen til statsminister Erna Solberg over hva de har gjort av innsats for naturen, består av noen skogområder, kystlynghei og fjellreven. Det er bra, det med kystlynghei og fjellreven, men bevares, er det sånn at statsministeren mener at dette står i stil med den kritikken hun fremmet mot den rød-grønne regjeringen – sett opp mot hva hun selv har gjort av naturødeleggelser?

Statsminister Erna Solberg [10:56:28]: Jeg mener at det ikke er grunnlag for å si at denne regjeringen bidrar til naturødeleggelser. Det er viktig å stille spørsmålet: Er det slik at enhver ting som endrer naturen, f.eks. en gruveutbygging, i seg selv er helt umulig å gjøre, selv om en har miljøfokus? Nei, man må gå grundig inn og se hva som er konsekvensene. I den saken har Kommunaldepartementet og Klima- og miljødepartementet vurdert det slik at det er mulig å ta to hensyn samtidig.

Når det gjelder snøscooterkjøringen, mener jeg at belastningen fra den er relativt minimal med hensyn til miljøet. Det er mange som liker å gå i fred i fjellet og ikke liker snøscootere. Derfor skal det være regulert, og det skal være regulert av kommunene, slik at man tar hensyn til alle brukerne av fjellet på det området.

Presidenten: Rasmus Hansson – til oppfølgingssspørsmål.

Rasmus Hansson (MDG) [10:57:29]: Statsministeren leder en regjering som understreker at den er kunnskapsbasert, og er helt sikkert enig i at hvis vi skal klare å bevare norsk natur og norsk biologisk mangfold, må vi basere det arbeidet på kunnskap. Vi har en artsdatabank som lig-

ger under Kunnskapsdepartementet, og som leverer kunnskap om hvilke arter som er mest truet i norsk natur, slik at man skal kunne treffe tiltak for å løse de problemene. Noen av disse artene er rovdyr, og Norges mest truede rovdyrart heter ulv. Den er kritisk truet, mens gaupe, brunbjørn og jerv er sterkt truet. Kan statsministeren bekrefte at hun vil treffe tiltak som får disse fire artene av listen over truede arter i Norge?

Statsminister Erna Solberg [10:58:17]: Jeg kan bekrefte at det brede rovdyrforliket som ble inngått under forrige regjering her i Stortinget, vil vi følge opp med de bestandsmålene som ble satt. Jeg ser også at vi nå har fått en litt hurtigere avklaring på fellingstillatelser der rovdyr angriper, i områder der de ikke skal være, og der man har nådd bestandsmålene. Det er mulig at Miljøpartiet De Grønne ikke er enig i det forliket, men det forliket kommer til å være styrende for det.

Det området som ikke er avgjort gjennom det forliket, er det som gjelder ulv. Det vil vi være i samtale med stortingspartiene om og komme med tilbakemelding om, slik klima- og miljøministeren har sagt. Jeg mener det er viktig at vi skal kunne ha dyr, at vi skal kunne ha gode leveforhold for folk i områder med rovdyr, men vi skal også ha rovdyr i Norge.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:59:36]: I vinter kunne TV 2 fortelle om 12 år gamle Martin Lundstein, som bor på Adamstuen i Oslo. Martin har astma, og han merker de mest forurensede dagene i byen veldig godt. Jeg siterer fra innslaget:

«– Jeg er redd for å gå ut de dagene for jeg klarer ikke å puste. Det er som å puste gjennom et rør tynnere enn et sugerør. Det gjør vondt, sier Martin.»

Moren til Martin kunne i dette innslaget fortelle at Martin hver vinter var borte fra skolen fire uker.

I en stor europeisk studie finner man nå sammenheng mellom lungebetennelse hos barn og langvarig luftforurensing på nivåer under de grenseverdiene vi opererer med for svevestøv. Man finner også sammenheng mellom luftforurensning under dagens grenseverdier og lav fødselsvekt hos barn. Også for voksne viser studien en rekke alarmerende funn: økt sannsynlighet for hjerneblødning, reduksjon av lungefunksjon, hjerteinfarkt, lungekreft, økt dødelighet.

Denne typen forskning var bakgrunnen for at forrige regjering ba om en gjennomgang av det vi i dag vet om helseeffektene av luftforurensning. Da sa Folkehelseinstituttet at nyere forskning viser at det forekommer negative helseeffekter ved langt lavere konsentrasjoner av svevestøv enn dagens grenseverdier. Den 28. februar 2014 sendte derfor Miljødirektoratet, Folkehelseinstituttet, Helsedirektoratet og Statens vegvesen brev til klima- og miljøministeren, der de ba om at grensene for hvor mye svevestøv som skulle tillates i Norge, skulle reduseres vesentlig allerede fra 1. januar 2015. I dag er det 20. mai. Det har gått ett år og 81 dager siden det alarmerende brevet gikk. Regjeringen har

dette fortsatt til vurdering. Hva er det statsministeren vet som Helsedirektoratet ikke vet, når hennes regjering har unnlatt å følge opp de nye grensene som skulle gjelde fra 1. januar i år?

Statsminister Erna Solberg [11:01:45]: Dette er et alvorlig problem – det er jeg helt enig i. Det er alvorlig. Det som er klart dokumentert, er at helseutfordringene er store også under det som har vært dagens vedtatte grenser. Det betyr at vi jobber aktivt med å finne frem til de gode virkemidlene, de gode rammebetingelsene, for å få ned svevestøvet. Det er mange forskjellige tiltak som skal gjennomføres, og før vi vedtar nye krav, må vi vite litt mer om effekten av de ulike tiltakene og kostnadene ved de ulike tiltakene. Det er grunnen til at det tar tid.

Departementene jobber nå med oppfølgingen av dette. Det vil være opp til kommunene å gjøre reguleringer knyttet til dette, og det går parallelt med mye av den diskusjonen vi har om byluft generelt, som ikke bare kommer av svevestøv, men også av NO_x. Vi vet også at noen av byluftsproblemene ble forverret av de endringene som skjedde da det ble flere dieslbiler rundt omkring i byene. De endringene som ble gjort i avgiftssystemet fra 2007 av, bidro til mer utslipp av NO_x, særlig, og det har gjort at byluften har blitt dårligere. På den positive siden er det flere elbiler og hybridbiler – det er blant de tingene som er bra.

Derfor er det mange virkemidler som skal settes inn. Regjeringen jobber med oppfølgingen. Når vi bruker litt tid på det, er det fordi det å bare sette nye krav uten å vite konsekvensene av de virkemidlene som skal til for å nå kravene, blir urealistisk. Det viktigste er at vi får effekt av det som skjer.

Audun Lysbakken (SV) [11:03:22]: Det vi her snakker om, er grenseverdiene for svevestøv. Det er også fristende å ta en runde når det gjelder regjeringens handlingslammelse med hensyn til tiltak, for egne lokalpolitikere ber om å få iverksette tiltak, som Erna Solbergs regjering sier nei til. Men la nå det ligge.

Spørsmålet her er hva slags standard vi skal sette, og hva slags mål vi skal sette oss når det gjelder luftkvaliteten for Martin og alle de andre som lider under forurenset luft. Forskning viser at her i Oslo dør det flere syke mennesker enn ellers tre–fem dager etter at forurensningen i form av svevestøv i byen har vært høy. Det trengs ikke så veldig mye handlekraft for å sette noen grenseverdier for hva vi synes er akseptabelt. Så kan vi bruke litt mer tid på tiltakene. At en regjering som har lovet handlekraft, bruker så lang tid på å gi respons på et alarmerende brev fra egne etater, synes jeg er ille. En regjering som tok dette på alvor, ville ha svart på dette innen de fristene som etatene ba om.

Så jeg gjentar mitt spørsmål: Hva i all verden er det regjeringen driver med, når den ikke har fulgt opp dette?

Statsminister Erna Solberg [11:04:30]: At regjeringen bruker litt over et år når de samme etatene og utredningene har brukt tre år på grunnlagsmaterialet, er faktisk ikke så lenge. Hvis det er det som er målestokken, kan vi gå tilbake og se på hvor mange ganger den forrige regjeringen

brakte litt lengre tid på å se på hva kriteriene skulle være, og vite at det var realistisk.

Det kan gjøres mye også rundt omkring. To byer i landet har f.eks. piggdekkforbud. Det bidrar i dette. Piggdekkforbud er viktig. Trondheim tok vekk piggdekkforbudet sitt. Det betyr dermed at Oslo og Bergen treffer flere lokale tiltak enn f.eks. Trondheim.

Det er viktig at vi også har på menyen at noe kan gjøres allerede i dag for å få ned mengden av svevestøv.

Så er det jo de store grepene, som å satse på kollektivtransport – sørge for at færre kjøper bil. Også utskifting av gamle biler til biler med ny standard, med lavere utslipp, er blant de viktigste tiltakene for at det skal kunne fungere i hverdagen – og å sørge for rene brenneovner, noe som betyr en utskiftingstakt for f.eks. vedovner i Norge.

Presidenten: Det blir gitt anledning til oppfølgings-spørsmål – først Heikki Eidsvoll Holmås.

Heikki Eidsvoll Holmås (SV) [11:05:47]: I fjor døde det 147 mennesker i veitrafikken, mens Miljødirektoratet anslår at det i Norge dør om lag 1 500 mennesker hvert år på grunn av luftforurensning – på tross av at vi har en nullvisjon for både dødsfall i trafikken og dødsfall og lidelser grunnet luftforurensningen.

Når jeg hører statsministerens svar, forstår jeg det slik at enten snakker hun mot bedre vitende, eller så kjenner hun ikke til fakta i denne saken. Når hun påstår at man først må regne på de økonomiske konsekvensene av hva slags tiltak som er mulig, før man går inn for den nye grenseverdien, vil jeg bare si at det er dette direktoratet har gjort. Rapporten over hva det er som er helseskadelig, anslår et nivå på svevestøvgrenser som er veldig lavt, mens rapporten foreslår og går igjennom alle de tiltakene som de anser som samfunnsøkonomisk lønnsomme. Den foreslår derfor en opptrapping fram mot 2015 og fram mot (presidenten klubber) 2020. Man vet altså hva det er man har (presidenten klubber igjen), og hvordan man skal nå målet.

Statsminister Erna Solberg [11:06:58]: Vi skal gjennomføre en rekke tiltak for å være sikre på at vi når de grenseverdiene som er. Det handler bl.a. om å sørge for at man skifter ut en del av de bussene som går på diesel og annet. Det forliket som er inngått mellom de fire partiene på Stortinget som står bak regjeringens budsjett, bidrar jo til det. Når man f.eks. har økt satsingen på biogass og laget en stimuleringsordning for det, bidrar det til at vi får færre utslipp fra dieseldrevne busser. Det betyr altså at vi i fremtiden kommer til å ha færre utslipp fra disse.

Det er viktig at vi ser en sammenheng mellom de tiltakene som må iverksettes, før vi setter grenseverdiene, og at det er realistisk å gjøre det. Det er dette arbeidet regjeringen holder på med.

Og selv om vi vet hva tall er, må vi også se på hvordan vi kan komme igjennom med de gode tiltakene.

Presidenten: Ola Elvestuen – til oppfølgings-spørsmål.

Ola Elvestuen (V) [11:07:59]: Jeg er helt enig med statsministeren i at det må være en sammenheng mellom målsetting og virkemidler. Da er det interessant at i dag vedtar Oslo kommune sin handlingsplan mot lokal luftforurensning. Den inneholder ett hovedmoment for å ta tak i den akutte forurensningen på de mest forurensede dagene om vinteren, nemlig forbud mot dieselmotorer. Det vedtok Oslo kommune også i 2012. Da ble det stoppet av den rød-grønne regjeringen, inkludert SV. Nå har Stortinget vedtatt å be regjeringen se på tiltak som byene kan få for å redusere biltransport på de mest forurensede dagene om vinteren.

Da blir mitt spørsmål: Kommer regjeringen til å legge fram forslag som gjør at byene får de virkemidlene som de ønsker seg, nemlig det eneste som virker, som er forbud mot dieselmotorer på de mest forurensede dagene og omkjøringsmuligheter for tungtransport på de mest forurensede dagene?

Statsminister Erna Solberg [11:09:03]: Det er nettopp den typen tiltak og hvilke konsekvenser de har, vi bruker litt tid på å se på. Dette er tiltak som vil ha gode konsekvenser for luften. Alternativet er f.eks. de krisetiltakene som har vært innført i Bergen, hvor en bruker oddetall og partall som en måte å registrere på. Det er litt mindre målrettet, men vi er nødt til å se igjennom konsekvensene dette har. Særlig dreier dette seg om nyttetraffikken, fordi det er mest dieselmotorer i nyttetraffikken. Det er de rundene regjeringen går nå før vi legger frem de tiltakene vi kommer med. Det kommer vi til å gjøre. Vi vil gå igjennom dette og konkludere og så legge frem tiltak som gjør at kommunene i enda større grad skal kunne gjøre noe med disse utslippene.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgings-spørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:10:03]: Det virker allikevel lite grann påfallende at fagetatene har brukt tre år på en grundig utredning, og at regjeringen så ikke er i stand til i løpet av ett år å komme med en anbefaling om innføring av grenseverdier. Vi snakker egentlig om to ulike ting her. Vi snakker om svevestøv, og så snakker vi om NO_x. Det var NO_x Elvestuen var opptatt av nå i replikken. På begge områdene er regjeringen i den situasjonen at Stortinget kommer den i forkjøpet. Stortinget behandler disse sakene uten at regjeringen har lagt fram noe. Det gjorde vi tidligere i vinter når det gjaldt NO_x, dieselmotorer og andre virkemidler som de store byene trenger. Det risikerer regjeringen at Stortinget gjør også når det gjelder svevestøv.

Da er spørsmålet: Er det så vanskelig å sette noen mål uten at en nødvendigvis har de detaljerte virkemidlene? De skal allikevel i stor grad innføres av kommunene, og de vil kanskje også være litt forskjellige fra kommune til kommune.

Statsminister Erna Solberg [11:11:02]: Det påligger en regjering et saksbehandlingskrav om å ha belyst alle sidene av de vedtakene den fatter, også konsekvensene det vil ha for kommunene. Det er klart at de utredningsretningslinjene som foreligger, er litt mindre for Stortinget,

og Stortinget står fritt til å vedta hva de vil. Regjeringen står ikke fritt til å hoppe over steg i den prosessen vi mener er nødvendig for å utrede tiltak.

Presidenten: Åsmund Aukrust – til oppfølgingsspørsmål.

Åsmund Aukrust (A) [11:11:35]: Jeg var litt usikker på om jeg skulle bruke dette spørsmålet på å svare på den tiraden av spørsmål jeg fikk i stad. Men spørsmålene i spørretimen blir vel best når statsministeren svarer og opposisjonen spør.

Luftkvalitet er et viktig tema, og her har det heldigvis skjedd noe det siste året. Da skulle man kanskje tro at jeg driver og skryter av regjeringen nå. Det gjør jeg ikke. Tvert imot, en del av det som har skjedd, har skjedd i denne sal mot regjeringspartienes vilje – resten av Stortinget har samlet seg mot regjeringen. Nå kan det samme være i ferd med å skje med svevestøv. Det er helt riktig som Audun Lysbakken sa i sitt spørsmål, dette har nå ligget i departementet i over ett år, og vi er allerede for sent ute, for anbefalingen var at dette skulle innføres, første gang fra 1. januar 2015, deretter fra 1. januar 2020. Og alle tiltakene som statsministeren etterlyser, er nevnt, også de økonomiske kostnadene, i rapporten. Så mitt spørsmål til statsministeren er: Når hun får tiltakene foran seg, er det da sånn at hun i utgangspunktet er positiv til å gjøre noe med denne viktige problematikken?

Statsminister Erna Solberg [11:12:38]: Jeg er veldig positiv til å gjøre noe for å senke grensene for svevestøv. Jeg er veldig positiv til at vi skal gjøre noe med bymiljøluften. Jeg kommer fra en familie med mange astmatikere, jeg vet at dette er ekstremt vanskelig for folk med astma, og jeg vet at det er vanskelig for folk når forurensningen blir høy på enkelte dager. Men jeg mener også, som statsminister, at vi skal gjøre ordentlige saksforberedelser, som også utredningsinstrukser og annet krever at vi gjør, og at vi tar stilling til konsekvensene. Det er ofte lett å si at fordi det er kommunene som skal gjennomføre tingene, skal vi ta mer lettvtint på vår plikt til å utrede. Det synes ikke jeg – jeg synes vi skal gjøre det.

Så til min lille tilbakemelding i forrige spørsmål, hvis jeg får lov. Jeg vil bare si at hvis man føler at denne statsministeren stiller for mange spørsmål tilbake på retoriske angrep fra opposisjonen, vil jeg anbefale lesing av referatene fra alle spørretimene under forrige regjering.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Aasland (A) [11:13:58]: Jeg vil tilbake igjen til det som var vårt første spørsmål i dag, om situasjonen i arbeidsmarkedet.

Statsministeren sier at regjeringen følger situasjonen nøye, og hun beskriver også den langsiktige omstillingen som regjeringen har til hensikt å gjennomføre i norsk økonomi – vel og bra. Jeg kommer akkurat nå fra et møte med Norsk Industri og Rederiforbundet. Disse organisasjonene, som ikke er helt ubetydelige aktører i forhold til ar-

beidsmarkedet, sier at regjeringens prognoser har vesentlig feilinformasjon i seg. De mener at situasjonen der ute er langt verre, langt mer dramatisk, enn det som regjeringen bygger sine prognoser på. De er veldig tydelige på at den situasjonen vi nå kommer til å møte, blir mye mer brutal, at arbeidsledigheten kommer til å stige, og at ordrebøkene kommer til å bli enda tynnere i tiden framover.

Derfor er mitt spørsmål til statsministeren følgende: Hvis det viser seg nå at de prognoser og anslag og opplevelser som Norsk Industri har, og som Rederiforbundet har, stemmer mer med virkeligheten enn de prognosene regjeringen styrer landet ut fra, hva vil da statsministeren gjøre for å bedre situasjonen i arbeidsmarkedet og for næringslivet?

Statsminister Erna Solberg [11:15:30]: Jeg har lyst til å understreke at da finansministeren la frem revidert nasjonalbudsjett, var hun veldig tydelig på én ting, og det var at det var stor usikkerhet rundt de prognosene som foreligger når det gjelder arbeidsledighet. Vi vet at vi er inne i et skifte. AKU-tallene er høyere enn de registrerte ledighetstallene, det er et større gap enn det har vært på lang tid. Det kan skyldes kortsiktige endringer, og det kan skyldes at det er et varsel om en høyere ledighet fremover, fordi mange går på sluttpakker og er arbeidssøkende. Hvor mange som ender opp som helt ledige, vet vi ikke – det avhenger av om de som er på jobbsøking, får nye jobber før de faktisk blir registrert som helt ledige. Så det er ikke slik at vi har forlovet oss med hensyn til de tallene som ligger i revidert nasjonalbudsjett. Tvert imot understreker vi at de har stor usikkerhet ved seg. Vi er inne i et skifte.

Ledigheten øker, særlig i vestlandsfylkene, men der øker den slik at den nå ligger opp mot landsgjennomsnittet, fra en ekstrem mangel på arbeidskraft til at den ligger på samme nivå. I andre fylker i dette landet har vi sett en økt sysselsettingsvekst, som en konsekvens av det som er bufferen i norsk økonomi, nemlig det faktum at kronekursen er lavere, at vi har fått et moderat lønnsoppgjør, og at partene har tatt ansvar i denne situasjonen. Det har jeg gjentatte ganger rost dem for – det er det viktig at de har gjort.

Så er spørsmålet: Hva er da riktige tiltak? Ja, vi gjør altså mer på samferdsel. Vi planlegger for å gjøre enda mer på samferdsel. Det er et viktig tiltak for å øke sysselsettingen. Vi gjør det særlig på områder som vedlikeholdssiden – det bidrar til det. Den langsiktige omstillingen bidrar vi til ved å gi mer penger til forskning, utvikling og nyskaping. Vi vil se om det er andre tiltak som kan bidra til at omstillingen går raskere, og at de nye arbeidsplassene kommer raskere på plass. Ikke minst er selvfølgelig 23. konsesjonsrunde utrolig viktig for dette.

Terje Aasland (A) [11:17:42]: Jeg er glad for at statsministeren understreker at det er stor usikkerhet i de tallene som regjeringen opererer med. Jeg tror faktisk at det allerede nå er klokt å forberede seg på at de tallene og de analysene som Norsk Industri, Rederiforbundet og andre gjør i sin dialog med næringslivet der ute, kommer til å slå inn.

Så er jeg enig i at partene har gjort sitt for å bidra til at konkurransesituasjonen skal være god, og renta gjør sitt.

Men allikevel, vi står i en umiddelbar fare i en lavkonjunkturfase for å miste viktig kompetanse som norsk næringsliv i all hovedsak er rettet inn mot. Det handler om verftsindustrien, det handler om olje- og serviceindustrien, osv. osv. Da er mitt spørsmål: Kan statsministeren være noe mer konkret på hva hun og regjeringen tenker seg hvis det viser seg at de prognosene som Norsk Industri og Rederiforbundet opererer med, er riktige? Hvilke tiltak vil statsministeren og regjeringen gjøre for å unngå at vi mister viktig kompetanse?

Statsminister Erna Solberg [11:18:54]: Noe av det viktige vi gjør, er å bidra med mer penger til forskning, innovasjonstiltak og annet som gjør at man kan bruke den kompetansen på andre områder. I bunnen er det en omstilling hvor det vil være et litt lavere investeringsnivå i årene fremover enn det det har vært. Men så har vi fått en ekstra konjunkturutfordring på grunn av en lavere oljepris.

Så er det sånn at nettopp når vi bruker mer penger på veivedlikehold og annet, bidrar det til å etterspørre en del av den fagarbeiderkompetansen som trengs. Vi bidrar med et relativt ekspansivt budsjett i år, og det blir interessant å høre hva Arbeiderpartiet selv mener om sitt eget alternative budsjett som de la frem – de ville ha et litt mindre ekspansivt budsjett, for de mente at vi viste mangel på måtehold i høst, og nå sier de at vi kommer for sent med for lite. Vi kom altså med mer i høst enn Arbeiderpartiet, og nå er det for sent og for lite. Det henger ikke på greip.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først Per Rune Henriksen.

Per Rune Henriksen (A) [11:20:04]: I Prop. 114 S for 2014–2015 om utbyggingen av Johan Sverdrup-feltet beskrives utsiktene for norsk petroleumsindustri. Noen nøkkeltall her: Eksisterende felt globalt vil stå for bare 40 pst. av behovet for olje i 2040. 55 pst. av de norske utvinnbare olje- og gassressursene ligger fortsatt i bakken. Ut fra dette er det ingen grunn til å betrakte vår viktigste industri som en solnedgangsnæring. Oljeprisfall og oljeselskapenes tilpasning har ført til bråstopp og mange oppsigelser i næringen som gjør at vi mister kapasitet og kompetanse som vi vet at vi vil ha behov for om noen år.

Tidligere arbeiderpartiregjeringer har kommet med tiltak i tilsvarende situasjoner. Under denne nedturen har regjeringen avvist de forslagene som vi i Arbeiderpartiet har hatt til tiltak for å avhjelpe og dempe kapasitetsnedbyggingen og tapet av kompetanse. Skal dette tolkes dit hen at regjeringen ikke ser behovet for at norsk industri har kapasitet og kompetanse til å ta ny aktivitetsvekst når den kommer om noen år?

Statsminister Erna Solberg [11:21:10]: Nei, det skal det ikke. Vi synes ikke at Arbeiderpartiet har fremmet noe forslag som bidrar i denne sammenhengen. De tingene man stort sett har hørt fra Arbeiderpartiet, er flere tiltaksplasser – det leverer vi på i revidert nasjonalbudsjett – og så har vi endret permitteringsreglene i tråd med at situasjonen er annerledes. Arbeiderpartiet har bare holdt det gå-

ende med den samme politikken over flere år, både når det er konjunkturtopp, og når det er konjunkturedgang. Vi tenker at det er bedre å tilpasse virkemidlene til hvordan arbeidsmarkedet faktisk etterspør arbeidskraft.

Så må jeg si at når vi har lagt frem 23. konsesjonsrunde med nye områder, som vi håper at Arbeiderpartiet bidrar til at vi faktisk kan realisere, så gjør det at vi skaper mer optimisme. Når vi legger frem TTO-er som bidrar til at man får flere leteområder, bidrar det til større grad av aktivitet i denne næringen. Og så er det en omjustering på vedlikeholdsprosjektene innenfor næringen nå for bl.a. å se om man kan komme ned på et litt lavere kostnadsnivå. Jeg tror at det vil komme mer av det etter hvert, for det er grenser for hvor lenge noen av disse selskapene kan utsette vedlikeholdssopdrag.

Presidenten: Torgeir Knag Fylkesnes – til oppfølgingsspørsmål.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [11:22:30]: Det er urovekkjande å følge denne spørjetimen.

Det har skjedd veldig mykje sidan statsbudsjettet blei lagt fram i haust. Analysen da var ein heilt annan enn den situasjonen vi ser i dag, med den store krisa i oljenæringa, som sender sjokkbølger inn i norsk økonomi. Arbeidsløysa aukar. Prognosane er usikre, men alle ser at vi går ei dysster tid i møte. Det ser også regjeringa, men likevel endrar ho ikkje kurs.

På spørsmålet mitt tidlegare om studieplassar er altså den einaste satsinga 24 studieplassar innan djupvassteknologi – ikkje innanfor IKT, ikkje innanfor helse, utdanning osv. – eller for den saks skuld innanfor framtidsnæringar.

Tidlegare i vår kom ei samanslutning som bestod av Abelia, Norsk Industri, Norsk olje og gass og Tekna med eit ganske billeg, men viktig initiativ om teknologioverføring, som ein kalla Transferit. Ikkje eingong det ser regjeringa rom for. Kva er regjeringa sin plan?

Statsminister Erna Solberg [11:23:39]: Det at det er lavere investeringer og lavere takt i olje- og gassvirksomheten, var kjent da vi la frem budsjettet i høst. Derfor la vi også frem et budsjett som var tilpasset den økonomiske situasjonen. Så har oljeprisfallet gjort at det er blitt mer, at veksten er blitt lavere, og at det er et taktskifte, men det er ikke en helt ny situasjon. Og det er veldig viktig å huske at SV har ønsket denne situasjonen, hvor vi ikke skal ha så høy aktivitet i olje- og gassvirksomheten, men ha mindre aktivitet. Det får de altså nå, dessverre med store konsekvenser.

Jeg mener at dypvannsteknologi er en fremtidsteknologi for Norge. Når regjeringen nå legger inn flere studieplasser, er det bl.a. fordi disse studieplassene bidrar til arbeidsplasser i næringslivet i Florø, i Sogn og Fjordane, hvor for øvrig noen driver en kampanje for at vi bygger ned fylket, mens vi tvert imot bygger opp fylket for fremtiden. Olje- og gassnæringen er ikke en solnedgangsnæring, den kommer til å være i Norge i 20–30 år, kanskje 50 år fremover, men med et litt lavere tempo.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [11:25:00]: Dette er nok en debatt vi kommer tilbake til i mange former og i mange sammenhenger i tida framover. Og det er klart at ett av de svarene som er viktige, er den satsingen som må gjøres på nye næringer og på viktige næringer. Noe av opposisjonens kritikk går også på at for lite av den satsingen er målrettet mot de nye næringene.

En av de nye næringene er fornybar energi, og statsministeren har også gitt uttrykk for at regjeringen er opptatt av denne satsingen. Rekordmange har søkt om og fått konsesjon for utbygging av ny energi, og vi har et grønt sertifikatmarked. Allikevel velger regjeringen bare å gå halvveis: Når en da øker de skattemessige avskrivningene, gjør en det bare for vindkraft, ikke teknologinøytralt, ikke for hele næringen – for det som også kunne vært andre energiformer.

I tillegg blir det overfor oss uttrykt bekymring over at elavgiften nå øker, for en stadig større del av kostnaden for folk på energisiden er jo avgifter og ikke kraftprisen.

Ingerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Statsminister Erna Solberg [11:26:05]: Jeg mener at vi skal gi gode tiltak som er rettet mot sterke bransjer i Norge. Det gjør vi. Derfor har vi viktige forskningsprogrammer innenfor Forskningsrådet som nettopp går på bransjer hvor vi er sterke, både innenfor maritime og marine næringer, for å utnytte det. Også for mineralproduksjon og annet har vi programmer, og vi jobber i forhold til det. Men så er vi opptatt av at brede, gode rammebetingelser er viktig. Derfor har vi vært opptatt av å lage forskningsprogrammer og styrke de forskningsprogrammene som alle kan bruke, f.eks. BIA-midlene og FORNY2020. Vi vet ikke hvor. Vi vet at IKT er viktig å stimulere i Norge, og det er en del av muliggjørende teknologiprogrammer. Samtidig vet vi at IKT går inn i alle mulige andre områder. Da er det viktig å ha næringsrettede forskningsområder som er generelle, som alle bedrifter kan bruke, og som alle nystartede bedrifter kan bruke. Da får vi mest igjen av nye ideer og nye arbeidsplasser.

Presidenten: Sveinung Rotevatn – til oppfølgingsspørsmål.

Sveinung Rotevatn (V) [11:27:27]: Når land opplever lågkonjunktur og veksande arbeidsløyse, kan det ofte kome av ulike og kompliserte faktorar. I Noreg er årsaka prisen på éi råvare, som har gått ned.

Så er svaret som statsministeren gjev til dei tidlegare republikantane, at ein del av svaret ein no skal kome med, er eit meir ekspansivt budsjett, som er finansiert med meir olje-engebruk, og det er 23. konsesjonsrunde. Då blir spørsmålet mitt: Når Noreg som velferdssamfunn, som økonomi, er så avhengig av éi råvare, av éi enkeltnæring – er det eit politisk mål for regjeringa, gjennom politiske grep, at ein skal bli mindre avhengig av prisen på éi råvare, eller

skal ein la det suse og gå og satse på at noko anna kjem fram etter kvart?

Statsminister Erna Solberg [11:28:28]: Det er ingenting i regjeringens politikk som dreier seg om å la det suse og gå. Vi er opptatt av de langsiktige utfordringene og den langsiktige omstillingen. Vi er opptatt av å sikre at vi omstiller oss gjennom et grønt skifte. Vi er opptatt av nettopp de ordningene som bidrar til at man får et mangfold av nye ideer, og at vi kan bidra til å skape mer gründerskap, mer entreprenørskap og å utvikle næringer.

Det betyr ikke at olje- og gassnæringen ikke kommer til å være viktig fremover. Men vi har sagt at de ikke kommer til å ha en så stor del av veksten vår fremover. Vi må hente veksten i norsk økonomi fra andre områder. Men mye av sysselsettingen kommer fortsatt til å være relatert til olje- og gassvirksomhet. Mange av arbeidsplassene våre og økonomien vår kommer til å være knyttet til dette.

Vi blir mindre avhengige i årene fremover hvis vi klarer å være vellykket på de andre politikkområdene. Men vi kommer til å være mer avhengige, selv med lavere aktivitet, hvis vi ikke klarer å etablere de nye, gode rammebetingelsene for andre deler av næringslivet. Derfor mener jeg det er viktig å klare å ha to tanker i hodet på én gang: Vi skal ha olje- og gassvirksomhet, men vi skal også skape noe nytt.

Presidenten: Da er den muntlige spørretimen over.

Sak n r. 2 [11:29:43]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir én endring i den oppsatte spørsmålslisten.

Den foreslåtte endringen foreslås godkjent.

– Det anses vedtatt.

Endringen var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Sverre Myrli til samferdselsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren som rette vedkommende.

Spørsmål 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Sverre Myrli til samferdselsministeren, vil bli besvart av arbeids- og sosialministeren som rette vedkommende.

Sverre Myrli (A) [11:29:59]: Da tolker jeg det dit hen at det nå får være slutt på spontaniteten. (Munterhet i salen)

«Tyskland har innført minstelønn for sjåfører som utfører nasjonal og internasjonal transport til og fra landet. Frankrike vil gjøre det samme. I den forbindelse stilles det relativt strenge krav til dokumentasjon. I Norge blir tariffavtalen for gods nå allmenngjort.

Mener statsråden de tyske dokumentasjonskravene har relevans for Norge?»

Statsråd Robert Eriksson [11:30:33]: Som representanten Myrli viser til, innførte Tyskland 1. januar i år nye regler når det gjelder lovfestet nasjonal minstelønn. I Norge har vi bl.a. allmenngjøringsforskriften. Det er Arbeidstilsynet som følger opp den forskriften. Der er det også klare krav både når det gjelder informasjon, påseplikt og ikke minst solidaransvar – i det regelverket vi har. Jeg registrerer at i Norge har vi valgt allmenngjøring, i Tyskland har man valgt minstelønn, og det er to vidt forskjellige systemer.

Når det gjelder de dokumentasjonskravene som Tyskland har, skal jeg være ærlig nok til å si at jeg ikke kjenner alle dem godt nok. Jeg registrerer at det pågår en debatt. Jeg registrerer også at Tyskland har fått en del kritikk fra EU for de dokumentasjonskravene som er brukt. Jeg synes det er interessant å følge den debatten. Det som er viktig for meg, er å sørge for at vi får gode regler, som det er lett for Arbeidstilsynet å håndheve, og som gjør det lett å plukke ut dem som er useriøse, og bevare de seriøse.

Jeg er glad for at Tariffnemnda nå har allmenngjort transport- og godssektoren, og at man får en bedre oppfølging av det, sånn at det er de samme informasjonskravene som ligger i både påseplikten og solidaransvaret for den sektoren også.

Sverre Myrli (A) [11:32:05]: Jeg tolker svaret fra arbeids- og sosialministeren positivt. Jeg tror vi her har et felles ståsted, og alle ønsker å bidra til å finne løsninger. Det var i og for seg ikke den tyske løsningen med minstelønn som var mitt hovedpoeng. Mitt hovedpoeng var at det systemet de har i Tyskland, gjør at de har et system med strenge krav til dokumentasjon. Så det neste spørsmålet mitt er om arbeids- og sosialministeren også er positiv til opprettelse av et eget oppdragsregister, der kjøreoppdrag inn og ut av landet og kabotasjeoppdrag blir registrert og gjort tilgjengelig for kontrollmyndighetene, slik det gjøres i Tyskland.

Statsråd Robert Eriksson [11:32:57]: For det første er jeg klar over at Tyskland har gode dokumentasjonskrav, der utenlandske transportører må forhåndsgodkjennes når man skal kjøre inn i landet, og at man også må ha med seg dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkår når man kommer inn i Tyskland. Når det gjelder om man skal ha de samme dokumentasjonskravene i Norge eller ikke, ligger det under samferdselsministeren med hensyn til kabotasje.

Jeg ser at vi er i gang med et bransjeprogram for transportsektoren. Jeg mener at det i det bransjeprogrammet er viktig å diskutere med partene om hvordan man skal få til et godt system, som er lett å etterleve, som gjør det lett å ta de useriøse, og som gjør det lett å være seriøs. Jeg mener at det er gjennom det bransjeprogrammet man også bør utarbeide virkemidler.

Først synes jeg det nå er viktig at man setter seg ned og ser på hvordan allmenngjøringen vil slå til, og hvordan det vil fungere i praksis, før man kommer med nye ting.

Sverre Myrli (A) [11:34:01]: Nå var opprinnelig spørsmålet mitt om de tyske dokumentasjonskravene og hva vi skal gjøre med det. Derfor hadde jeg også stilt spørsmålet til samferdselsministeren. Det er helt uproblematisk for meg at arbeids- og sosialministeren svarer. Han har jo et overordnet ansvar for dette. I tillegg er samferdselsministeren til stede, så jeg regner ikke med at dette skal by på noen store problemer.

Vi kommer til å ha internasjonale kjøreoppdrag og kabotasje i stort omfang også i tida som kommer. Det er ikke noe galt i det hvis det skjer under ryddige lønns- og arbeidsvilkår og i henhold til gjeldende lover og regler. Det er det som er utfordringen, noe arbeids- og sosialministeren også kjenner godt til. Da må vi ha gode kontrollorganer, som Statens vegvesen, politiet, tollvesenet og Arbeidstilsynet, og disse kontrollorganene må samarbeide.

I tillegg må vi – og det er poenget med spørsmålet mitt – ha gode registreringsmekanismer. Da stiller jeg spørsmålet: Hvilke registrerings- og kontrollmekanismer ser statsråden for seg?

Statsråd Robert Eriksson [11:35:07]: Når det gjelder konkret om registrering, er jeg ikke i stand til å svare på det nå. Det må jeg komme tilbake til.

Punkt 1: Regjeringen er opptatt av å bekjempe ulovlig kabotasje.

Punkt 2: Vi har nettopp fått et bransjeprogram. Jeg synes det er viktig at man sammen med partene finner de rette virkemidlene for norske forhold i den norske transportsektoren gjennom det bransjeprogrammet.

Punkt 3: Jeg synes det er viktig at man har – og det har denne regjeringen satset på – mer koordinerte tilsyn mellom Arbeidstilsynet, skatteetaten og politiet som også kan gjøres mot transportsektoren. Det er en prioritert oppgave. Jeg synes det er viktig nå å se på de virkemidlene vi iverksetter. At vi også for kort tid tilbake, den 11. mai, fikk allmenngjort transportsektoren, er positivt. Man bør følge opp de virkemidlene vi har i dag, og se på om det er tilstrekkelig. Så er jeg klar til å komme med nye virkemidler hvis det ikke er tilstrekkelig.

Spørsmål 2

Kjersti Toppe (Sp) [11:36:25]: «Tysdag 12. mai gikk det nok eit ras over både jernbanelinja og E16 i Vaksdal. Sidan tusenårsskiftet har det gått 260 ras på E16 mellom Bergen og Voss. Nær 40 gongar har dette ført til at all trafikk har vorte stansa, i tillegg har delar av vegbana vorte stengd rundt 30 gongar. Hyppige ras skapar stor usikkerheit for reisande, forseinkingar og problem for godstransporten.

Kva er regjeringa sine framdriftsplanar for ny, trygg veg og bane mellom Bergen og Voss, og kva kortsiktige tiltak vert sette i verk?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:37:12]: La meg først takke for spørsmålet. Det er et veldig viktig tema som blir tatt opp.

Trafikksikkerhet, uansett om det skjer på vei eller jernbane, er for oss veldig, veldig viktig. Det gjelder også uavhengig av om det skyldes atferden til trafikanter, eller om det skjer uhell fra naturens side. Det å sørge for at både jernbanen mellom Bergen og Voss og E16 på samme strekning blir tryggere og bedre, er for oss viktig – både med tanke på trafikksikkerhet og med hensyn til reisetid. Potensialet her for å utvikle regionen er svært stort.

Jeg har også, i løpet av de 19 månedene jeg har vært statsråd, vært i dette området fem ganger, tatt tog Bergen–Voss og Voss–Bergen og kjørt bil på strekningen. Jeg vet, og har erfart, hvilke utfordringer som finnes, både når det gjelder situasjonen på veien, og når det gjelder fare for ras.

Det har nylig blitt utarbeidet en konseptvalgutredning, i samarbeid mellom Jernbaneverket og Statens vegvesen, som har skissert ulike løsninger, alt fra å gjøre veldig lite til å gjøre noe veldig omfattende. Prosjektet, hvis en tar det største alternativet som har blitt anbefalt, er svært kostbart. I kvalitetssikringsprosessen derimot har konsulentene anbefalt at en velger den enkleste løsningen og knapt gjør noen ting. For meg er ikke det et godt alternativ. Derfor har vi satt i gang et arbeid, som Jernbaneverket nå gjennomfører, for å se på ulike måter en kan finne gode løsninger på – innenfor en kostnadsramme som jeg tror også Stortinget vil akseptere – for å få løst disse problemene på en best mulig måte. Dette arbeidet pågår akkurat nå.

I Nasjonal transportplan for inneværende tiårsperiode er det ikke foreslått å gjøre noen grep for å legge om verken vei eller jernbane. Det er ikke godt nok. Derfor gjør vi denne jobben veldig grundig, men også med et visst tempo.

På kort sikt er det lagt inn flere grep. Denne regjeringen har framskyndet arbeidet med vedlikehold og fornying av jernbane. Vi har også økt bevilgningene til vedlikehold av vei, og vi ligger foran skjema når det gjelder bevilgning til rassikring. I Statens vegvesens handlingsprogram for denne fireårsperioden er det lagt inn et behov på rundt 100 mill. kr for tiltak på E16 mellom Voss og Arna. Det gjelder tiltak i form av sikring av terreng, bolting, nett og fanggjerd. Det er også varslet at en kan trenge et varslingsystem basert på radarovervåking og signalregulering.

På jernbanen er det i denne fireårsperioden lagt opp til å benytte om lag 120 mill. kr på rassikring, og bevilgningene er økt kraftig sammenlignet med 2013. Det er lagt opp til å bruke rundt 270 mill. kr til fornyelse av jernbanen, og i tillegg rundt 30 mill. kr til forebyggende vedlikehold av Vossebanen.

Så det vil skje mye. Det vil ikke være en endelig løsning som gjør at en får lagt om traseene, men det vil gjøre at det år for år blir bedre og tryggere enn det det har vært. Men som sagt: Det er ikke en endelig løsning. Det jobber vi med gjennom KVVU-arbeidet.

Kjersti Toppe (Sp) [11:40:15]: Eg vil takka statsråden for svaret, og for at han har forståing for dei utfordringane ein føler veldig på på denne strekninga, både når det gjeld veg og bane. Mange er no, forståeleg nok, veldig utolmo-

dige etter å få ein sikker veg og sikker bane mellom Bergen og Voss.

Det vart vist til konseptvalgutgreinga som ligg på bordet til samferdsleministeren. Eg har forståing for dei utgreiingane som vert gjorde, men eg lurar òg på – no har det vel gått omtrent eit år sidan dette var ferdig – kva tid statsråden forventar at ein vil koma til ei løysing på kva prosjekt ein går inn for når det gjeld ny veg og bane på strekninga.

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:41:13]: Når det gjelder KVVU-arbeidet, er det riktig: Det ble framlagt i fjor vår. Så tar det en viss tid med kvalitetssikring. Denne regjeringen er opptatt av at sånt skal gå raskere, men vi har ennå ikke fått reformert det systemet, og derfor har det tatt den tiden det tar. Så har vi, når vi har sett på de to ulike synspunktene som altså spriker fullstendig – fra å gjøre ingenting til å gjøre alt – sett at her må vi gjøre en grundigere jobb, for i lys av alt det andre som også skal gjøres på vei og jernbane, er det viktig at vi legger fram prosjekter som vi tror Stortinget også vil stemme ja til og bevilge penger til. Det hjelper ikke å ha gode planer hvis de hele veien blir skjøvet ut i Nasjonal transportplan.

Det arbeidet som Jernbaneverket nå gjør, har de satt i gang. De regner med at det vil ta noen måneder til, så det betyr at de nok vil komme tilbake til oss på et tidspunkt etter sommeren, sannn at vi da får supplerende informasjon og kan gå videre for å finne ut hvordan vi kan sette i gang gode grep som gir langsiktig nytte, og som er kostnadseffektive.

Kjersti Toppe (Sp) [11:42:15]: Eg lurar på om det kan vera aktuelt å starta etappevis utbygging av ny bane og ny veg, som eg ser har vorte lansert som ein måte å kunna sikra at iallfall dei verste strekningane kan verta rassikre på.

Eg lurar òg på: Uansett kva tid ny bane og veg kjem, vil det gå år, og i mellomtida er det òg nødvendig med strakstiltak. Eg les at ein del midlar ligg inne, og at ein kan gjera små tiltak med dei midlane som ein har til rådvelde. Men det er kartlagd 29 rasfarlege område, og eitt større tiltak på den lista er eit nytt overbygg akkurat der kor dette raset gjekk. Det vil kosta over 100 mill. kr, som dei ikkje har pengar til i dag. Er det aktuelt å gi noko ekstra i mellomtida, mens vi ventar på ny veg, eller meiner statsråden at det skal gjerast innanfor dei midlane som er løyvde i budsjetta?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:43:20]: Det er ikke uaktuelt å se på løsninger og omprioriteringer, og dagens regjering har ved hjelp av Kristelig Folkeparti og Venstre fått så mye midler til både vei og jernbane at vi har kunnet framskynde en rekke prosjekter. Så er det også viktig å se på hva som er mulig å få til rent fysisk. En del ting er gjerne ikke planlagt godt nok, og vi må se på hva det har av konsekvenser for drift av jernbane og av vei. Men vi er positive til å se på dette.

Det jeg er opptatt av, er at når vi gjør grep, skal det ha en langsiktig nytte og ikke være noe som varer i et par år, og så har en lagt om veien. Nå vet vi at en del av dagens

E16, nærmest uansett hvordan en legger den nye, fortsatt vil være en lokalvei. I så måte er det langsiktig nytte i å rassikre den, fordi den fortsatt vil være brukt.

Jeg er også positiv til å se på stykkevis utbygging når det er fornuftig. I utgangspunktet ønsker jeg å bygge ut lange strekninger, for da får en mer igjen for pengene, men det går også an å se for seg at en gjør fornuftige prosjekter som gjerne ikke ser på hele strekningen Voss–Bergen på en gang, men som ser på lange strekninger, f.eks. spesielt rundt Vaksdal-området.

Spørsmål 3

Per Rune Henriksen (A) [11:44:35]: «Espeland fangeleir er den siste gjenværende nazileir fra annen verdenskrig. I 2014 vedtok Stortinget å overdra leiren til Stiftelsen Espeland fangeleir som driver formidling av leirens historie basert på dugnadsarbeid. Leiren er ikke vedlikeholdt de siste 30 år, og stiftelsen har et årlig behov for ca. 2 mill. kroner til drift og vedlikehold.

Vil statsråden medvirke til at Stiftelsen Espeland fangeleir kommer inn på statsbudsjettet, og at drift og vedlikeholdsmidler blir synliggjort?»

Statsråd Thorhild Widvey [11:45:03]: Espeland fangeleir har en særegen stilling i norsk fangehistorie fra okkupasjonstiden under annen verdenskrig. Anlegget har åtte av ti originale brakker som ble bygget under krigen. Dette stedet dokumenterer et viktig element i Vestlandets og Norges okkupasjonshistorie.

Det blir stadig færre fysiske spor fra krigstiden i Norge. Det er viktig å ta vare på de gjenværende kulturminnene. Det er derfor svært gledelig at Espeland fangeleir ble fredet i fjor høst gjennom Justis- og beredskapsdepartementets landsverneplan. Dette er en anerkjennelse av kvalitene ved dette kulturminnet.

I 2015 feiret vi også 70 år siden slutten på annen verdenskrig. Krigens kulturminner er en av de viktigste satsingene til kulturminnemyndighetene i år.

Jeg er kjent med at Stiftelsen Espeland fangeleir siden sin opprettelse i år 2000 har lagt ned et stort arbeid for å rekonstruere, bevare og bygge opp et levende museum og kompetansesenter tilknyttet fangehistorie og fredsarbeid.

Jeg er kjent med stiftelsens pågående dialog med Museum Vest med sikte på en konsolidering. Krig, okkupasjon og menneskerettigheter er ett av satsingsområdene ved Museum Vest. Det vil derfor være naturlig og faglig hensiktsmessig å arbeide videre mot å knytte Espeland fangeleir mot Museum Vest. Hordaland fylkeskommune og Bergen kommune har også gitt positive signaler om denne konsolideringen i sine museumsplaner.

Per datum har Kulturdepartementet ikke mottatt noen søknad om tiltak knyttet til Espeland fangeleir. Vi er derimot kjent med at det er et betydelig etterslep i vedlikeholdet av leiren, som også representanten redegjorde for i sitt spørsmål. Dette vil forandre ressurser.

Dersom statlig støtte til Espeland fangeleir skal kunne vurderes, må det fremmes en søknad om dette. Søknaden må da selvfølgelig vurderes på ordinær måte i forbindelse med forberedelsen av påfølgende års budsjettarbeid.

Per Rune Henriksen (A) [11:47:14]: Jeg takker for svaret fra kulturministeren på dette. Det er jo sånn at i de 20 årene staten har brukt på å finne ut hva man skulle gjøre med leiren, og hvilken framtid leiren skulle ha, har det ikke blitt gjort noe vedlikehold. Det var en takstrappport på leiren som beskrev kledning som var råttent, elanlegg som må skiftes, tak som lekker og avløpssystem som står i fare for å bryte sammen. Det er antatt at det vil koste bortimot 30 mill. kr å få dette satt i stand. Konsolidering eller ei er det helt klart at det er betydelige midler som må til for at denne leiren skal kunne fylle sin funksjon som et godt museum og formidlingssenter. Kan vi håpe på at det vil bli styrkede bevilgninger til denne sektoren totalt sett i budsjettet som kommer?

Statsråd Thorhild Widvey [11:48:13]: Når det gjelder budsjettet, får vi ta en diskusjon om det når budsjettet fremmes. Men en vesentlig forutsetning for å bli vurdert i en budsjettmessig sammenheng er i hvert fall at man har sendt en søknad, og den søknaden er ikke kommet. Hvis statsstøtte til dette, til økt vedlikehold, skal vurderes, er det viktig at man også må ha fremmet en søknad.

Per Rune Henriksen (A) [11:48:34]: Takk for svaret.

Det er, som statsråden var inne på, svært mange fysiske minner fra krigen som blir tatt vare på på dugnadsbasis av entusiastiske mennesker rundt omkring i landet. Ville det være naturlig å ha en slags nasjonal plan for hvordan vi skal ta vare på disse minnene, og ikke minst hvordan det skal finansieres, hvordan det skal drives, og hvilke anlegg som skal prioriteres for framtiden?

Statsråd Thorhild Widvey [11:49:10]: For det første har jeg bare lyst til å gi honnør til alle de mange frivillige som faktisk er med på å bidra, ikke bare med tanke på å ivareta kulturminner fra krigen, men også når det gjelder mye annet museumsarbeid rundt omkring i det ganske land. Det er et veldig viktig arbeid, og for myndighetene er det viktig å understreke at det ønsker man selvfølgelig mer av. Uten at man hadde hatt en sterk frivillighet til stede i dette arbeidet, hadde kostnadene vært enda høyere. Jeg er noe usikker på om man trenger noen nasjonal plan, det er ikke så veldig mange av disse tiltakene når det gjelder kulturminner fra krigen, som må ivaretas, men igjen understreker jeg at en forutsetning for at man skal vurdere å gi tilskudd til noe, må hvert fall være at det kommer noen søknader.

Når det gjelder museumssektoren generelt sett, er det et stort etterslep med tanke på vedlikehold på alle museene rundt omkring i landet, og det er noe som regjeringen vurderer å komme med en oversikt over.

Spørsmål 4

Jan Böhler (A) [11:50:35]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til barne-, likestillings- og inkluderingsministeren:

«Regjeringen har sendt på høring en ny forskrift om foreldrebetaling i barnehager. Her foreslås en ordning med gratis kjernetid for fire- og femåringer i familier som har en årsinntekt under 405 000 kr. I Oslo har det i noen bydeler med integreringsutfordringer vært gratis kjernetid for alle uavhengig av inntekt siden 2007. I høringsnotatet framgår det at denne ordningen vil bli avvirket fra 2016/2017. Statsråden har tidligere rost resultatene av gratis kjernetid for alle.

Vil statsråden revurdere avviklingen av ordningen?»

Statsråd Solveig Horne [11:51:18]: Det har i noen bydeler i Oslo med integreringsutfordringer vært gratis kjernetid for alle, uavhengig av inntekt, siden 2007. Resultatet av dette forsøket har vært så vellykket at regjeringen i samarbeid med samarbeidspartiene nå innfører en landsdekkende ordning med gratis kjernetid.

Det er generelt høy deltakelse i barnehage blant fire- og femåringer, men deltakelsen er noe lavere blant barn med innvandrerbakgrunn. Cirka 93 pst. av alle fire- og femåringer med minoritetsbakgrunn går i dag i barnehage. Mange i denne gruppen lever også i familier med lav inntekt. Med den nye nasjonale ordningen vil regjeringen sikre at de aller fleste fire- og femåringene får et barnehagetilbud, også barn i lavinntektsfamilier. Ordningen vil bli forankret i forskrift om foreldrebetaling i barnehager, som kunnskapsministeren har ansvar for.

Gratis kjernetid i barnehage har vært og er en viktig del av statens bidrag i områdesatsingen i Groruddalen og i Oslo Sør, bydel Søndre Nordstrand. Det har også vært forsøk med gratis kjernetid i bydel Gamle Oslo, Bergen og Drammen. Innretningen på forsøket har vært litt forskjellig med hensyn til aldersgrupper, foreldrenes inntekt og aktivitetsplikt for foreldrene. Fra høsten 2014 ble det også innført prøveprosjekt med en mer målrettet innretning av forsøket med gratis kjernetid i noen områder i Bergen, Drammen samt bydel Gamle Oslo. Forsøket retter seg mot barn i familier med lav inntekt, og det stilles også krav til aktivitet for foreldrene, i tråd med regjeringens plattform. Erfaringene vil bli oppsummert i løpet av året.

Alle fire- og femåringer i Groruddalen og Oslo Sør får tilbud om gratis kjernetid, uavhengig av foreldrenes inntekt. Denne ordningen vil fortsette ut avtaleperioden for områdesatsingen, henholdsvis 2016 og 2017. Det er enda ikke tatt noen beslutning om eventuell videreføring av områdesatsingen i Oslo etter 2016 og 2017.

Oslo, Bergen og Drammen kan i tillegg søke om midler til forsøk og utviklingstiltak som legger til rette for aktiviteter for foreldre og rekruttering av barn til barnehage.

De tre kommunene kan også søke om midler til erfaringsoverføring og informasjon til andre kommuner knyttet til den nasjonale ordningen for fire- og femåringer. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har nylig sendt ut et rundskriv om tilskuddsmidler for andre halvår 2015.

Jan Böhler (A) [11:53:40]: Jeg takker for svaret.

Det er slik at hvis man gjør det slik det står i høringsnotatet – altså hvis ordningen med gratis kjernetid for alle i de bydelene hvor den har gjeldt, fases ut, avvikles – får det store konsekvenser. For eksempel i Søndre Nordstrand bydel er det 1 030–1 040 barn som har gratis kjernetid i dag. Hvis man setter inntektsgrensen til 405 000 kr, vil det være rundt 890 som vil falle ut av den ordningen. Det er klart at i den gruppen som faller ut, vil det være mange med en familieinntekt på mellom 405 000 kr og opp til 600 000–700 000 kr – hvor det vil bety mye å få den økte utgiften til barnehage. Tidligere var barnehagedekningen der rundt 70 pst., før man fikk gratis kjernetid.

Er statsråden innstilt på å vurdere å fortsette ordningen med gratis kjernetid for alle i områder med spesielle inkluderingsutfordringer?

Statsråd Solveig Horne [11:54:45]: Først og fremst er jeg veldig glad for at vi nå har fått på plass en ordning med gratis kjernetid for alle i hele landet med lav inntekt. Det vil hjelpe veldig mange foreldre og familier som har lav inntekt, til å få et tilbud om barnehage som de ikke har hatt før. Det er viktig sett i et integreringsperspektiv, og det er viktig for de barna dette gjelder, som da har bedre forutsetninger når de begynner på skolen.

Så er jeg veldig glad for å kunne si til representanten at den områdesatsingen som er i Oslo, vil fortsette for alle som bor i det området, i hvert fall i 2016 og i 2017, og regjeringen vil da komme tilbake til den videre oppfølgingen. Det er et samarbeid som vi har med Oslo kommune. Så har jeg hatt møte med de kommunene som ønsker at vi har en bedre innretning på det med gratis kjernetid.

Jan Böhler (A) [11:55:46]: Jeg takker også for tilleggs svaret.

Statsråden har tidligere vært på besøk i Groruddalen og rost ordningen med gratis kjernetid og resultatene av den, og rektorer skryter av at barna nå har bedre språkkunnskaper. Det er en veldig viktig forutsetning at dette har gjeldt alle barn, altså at det ikke blir et så lite antall som familier som har inntekt under 405 000 kr. Det er veldig få familier som har en så liten totalinntekt, selv om man går på trygd osv., så overstiger det fort det.

For oss er det viktig at her er alle barn sammen, at man lærer av hverandre. Den satsingen har også betydning for å gjøre områder attraktive, endre flyttemønstre osv. i disse stedene i landet hvor vi har spesielle inkluderingsutfordringer. Jeg vil oppfordre statsråden sterkt til å følge med på dette og vurdere det som står i høringsnotatet på nytt når det gjelder avvikling.

Statsråd Solveig Horne [11:56:49]: Jeg kan forsikre representanten om at dette blir fulgt opp tett, og den endringen som blir gjort fra høsten av, får vi en evaluering på i løpet av året. Jeg har også hatt møte med både Oslo, Bergen og Drammen kommune for å imøtekomme ønskene fra de kommunene, der de ønsker å spisse og målrette den gratis kjernetiden mer enn det som har blitt gjort før. Det ble gjort fra høsten av, men samtidig får vi nå fra høsten 2015 en na-

sjonal ordning som vil komme flere barn til gode, som er veldig viktig å ha med seg.

Så har jeg lyst til å presisere at alle fire- og femåringer i Groruddalen og i Oslo Sør får tilbud og kommer til å få tilbud om gratis kjernetid uavhengig av foreldrenes inntekt. Det er en ordning som vil fortsette ut den avtaleperioden, så det vil sikre den satsingen som er i de bydelene.

Spørsmål 5

Rasmus Hansson (MDG) [11:57:56]: Det er hyggelig å snakke med justisministeren om noe hyggelig:

«Regjeringen har bevilget 3 mill. kr til dyrepolit i 2015. Når bevis sikres og flere saker etterforskes, vil flere kompliserte dyrekrim-saker også komme for retten, og vitner skal innhentes. Det nye dyrepolitiet burde i tillegg ha mulighet til kunnskapsinnhenting og studiereiser til land som USA og England, hvor de har erfaring med taktisk etterforskning i dyrekrim-saker.

Hvor mye dyrepoliti mener statsråden vi får for 3 mill. kr, og kan vi forvente en opptrapping av midler til dyrepoliti i 2016?»

Statsråd Anders Anundsen [11:58:40]: Som representanten er kjent med, er regjeringen opptatt av at kriminalitet som rammer dyr, skal tas mer på alvor. Derfor satte landbruks- og matministeren og jeg ned en arbeidsgruppe som skulle arbeide for å styrke samarbeidet mellom politiet og Mattilsynet. Den arbeidsgruppen la frem sin rapport i slutten av april, med navn Pilotprosjekt Dyrekrim i Sør-Trøndelag politidistrikt. Hovedfokuset for arbeidsgruppen har vært å beskrive en best mulig samarbeidsmodell for politidistriktene og Mattilsynet lokalt og å styrke det felles arbeidet mot dyrevelferdskriminalitet. Jeg har gitt i oppdrag til Politidirektoratet å iverksette pilotprosjektet i Sør-Trøndelag politidistrikt i tråd med anbefalingene i rapporten.

Dyrekrimgruppen vil bestå av både etterforsker og jurist samt arbeide tett sammen med miljøkoordinator. Samtidig oppretter Mattilsynet lokalt et eget krimteam som skal samarbeide med dyrekrimgruppen i politiet. Dette er et prøveprosjekt som skal vare i tre år, og vil bli evaluert underveis. Derfor har det vært viktig å sikre at prosjektet ikke skal gå ut over annet politiarbeid, og derfor har regjeringen foreslått at det tilleggsbevilges 3 mill. kr til prosjektet i 2015. Målet med prosjektet er altså å utvikle et best mulig system og gode rutiner for behandling av dyrekrim-saker, slik at alvorlig kriminalitet mot dyr fører til en straffesak og domfellelse.

I tillegg til pilotprosjektet er det inngått en samarbeidsavtale mellom politiet og Mattilsynet generelt som har til formål å styrke det tverretatlige samarbeidet i bekjempelsen av dyrevelferdskriminalitet. Sånn sett er pengene ment å finansiere dette pilotprosjektet på en sånn måte at en skal høste de positive erfaringene som jeg formoder at det prosjektet vil gi, for så å se om dette kan videreutvikles.

Budsjettdiskusjon med tanke på hva som blir prioritert i 2016, må vi nesten ta i budsjettprosessene for 2016, men

jeg har lyst til å understreke at selv om dette dyrepolitiprojektet nå ligger i Sør-Trøndelag og er konsentrert om Sør-Trøndelag politidistrikt, betyr ikke det det samme som at det ikke er oppmerksomhet rundt dette i de andre politidistriktene. Denne samarbeidsavtalen, som er en nyvinning i samarbeidet mellom Mattilsynet og politiet, vil bidra til at dette fokuset løftes i hele landet. Så må jeg si til slutt at jeg tror også at de erfaringene som en etter hvert vil høste fra prosjektet i Sør-Trøndelag, vil bidra til å motivere andre politidistrikt til å prioritere disse sakene enda høyere.

Rasmus Hansson (MDG) [12:01:11]: Fra Miljøpartiet De Grønnes side vil vi gjerne rose regjeringen og ikke minst Fremskrittspartiet for å ha fremmet dette dyrepolitiprøveprosjektet, og vi er selvfølgelig opptatt av at dette skal være et varig kompetanseløft for politiet og for samarbeidet rundt politiet med Mattilsynet og andre etater.

Vi har forstått det slik at dette har vært en reell forhandlingssak mellom Fremskrittspartiet og Høyre, hvor Høyre ikke har vært like entusiastisk som Fremskrittspartiet kanskje har vært. Derfor er vi opptatt av å få mest mulig klar politisk bekreftelse på at dette er et prosjekt som man faktisk vil videreføre satsingen på, utover et prøveprosjekt. Så jeg går litt videre og spør om justisministeren kan bekrefte at dette er en ordning som skal ligge til grunn for en varig innsatsøkning for å bekjempe kriminalitet mot dyr.

Statsråd Anders Anundsen [12:02:13]: La meg først si at det er en samlet regjering som står bak denne dyrekrim-satsingen i Sør-Trøndelag og pilotprosjektet. Det som er poenget med denne, er at en skal kunne høste erfaring som legger grunnlaget for om en skal gjennomføre dette ikke bare i Sør-Trøndelag, men også i andre politidistrikt.

Det er også nyttig å se det opp mot den forestående politireformen, hvor en vil få en annen politidistriktstruktur med styrkede kompetansemiljøer og større områder, som gjør at det er en enda mer aktuell måte å organisere dette arbeidet på, rett og slett fordi det i dag er stor forskjell på hvor mange av den typen saker som kommer til politiet. Noen distrikter har veldig få av disse sakene. På nasjonalt nivå er det også relativt få. Jeg tror at dette prosjektet vil bidra til at det blir flere, fordi en ser at dette er saker som nå blir tatt på alvor, som blir etterforsket, som blir iretteført, og som ender i dom.

Så kan ikke jeg forskuttere resultatet etter forsøksprosjektordningen, men dette er noe vi har tro på.

Rasmus Hansson (MDG) [12:03:16]: Jeg tror på justisministerens tro på dette prosjektet, og regjeringens, og det er veldig bra.

Miljøpartiet De Grønne har satt av 20 mill. kr i vårt alternative statsbudsjett fordi vi mener at dette er en type virksomhet som trenger en alvorlig innsats, betydelig utover 3 mill. kr. Vi respekterer at dette er et forsøksprosjekt, men vi er samtidig litt bekymret for at en så begrenset sum skal bidra til at resultatet ikke blir så godt at man ønsker å rulle det videre. Det siste vi trenger, er en dyrepolitiordeining som skrinlegges fordi – i praksis – forsøksprosjektet ikke fikk nok penger.

Et litt personlig spørsmål blir da: Vil justisministeren her bekrefte at han personlig vil arbeide for at dette prosjektet skal føres videre i 2016, på tross av at man har en ressursituasjon i 2015 som er såpass begrenset at det nødvendigvis må bli litt begrensede resultater?

Presidenten: Statsråd Anundsen får anledning til å svare på et personlig spørsmål.

Statsråd Anders Anundsen [12:04:23]: Jeg tror jeg skal svare på vegne av regjeringen, og regjeringen er opptatt av at dette skal være et prosjekt som skal lykkes. Vi mener at vi legger rammene for at det skal være et vellykket prosjekt.

Så er jeg enig i at en må passe på at en ikke kommer i den situasjonen at f.eks. ressursmangel skal bidra til at et forsøksprosjekt ikke blir vellykket. Det er jo derfor vi nå har sikret disse tilleggsmidlene. Det kunne vært et alternativ å be om at det ble finansiert innenfor eksisterende rammer. Det har vi ikke gjort, både for å sikre at en skal ha denne faste finansieringen, og også for å sikre at det ikke går på bekostning av andre oppgaver.

Engasjementet fra Fremskrittspartiet og denne statsråden er sterkt for dette dyrepolitiforsøket, og jeg opplever også at regjeringen er veldig opptatt av at dette skal lykkes. Jeg kan fortsatt ikke konkludere før prosjektfasen er omme, men det skal gjennomføres evaluering både underveis og til slutt, og det betyr at en underveis i dette prosjektet også vil få signaler hvis det er noe som mangler, eller ting som burde vært gjort annerledes. Så kan man korrigere det før prosjektfasen er omme.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [12:05:28]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 12.06.
